

Toekomst Watergebruik Kraaijenbergse Plassen

*Bestaand gebruik, ontwikkelingen, capaciteit, regels,
instrumenten*

CONCEPTVERSIE Juni 2022

komt voort uit

Colofon

Titel rapport:

Toekomst Watergebruik Kraaijenbergse Plassen

Datum:

Juni 2022

Opdrachtgever:

Gemeente Land van Cuijk

Ginder

Projectleider:

W. Kraanen

Projectteam:

W. Hunnekens

R. Vrolijks

Ginder

Brugstraat 1a

5211 VS 's-Hertogenbosch

T: 088 - 2100 200

E: info@wijzijnginder.nl

Inhoud

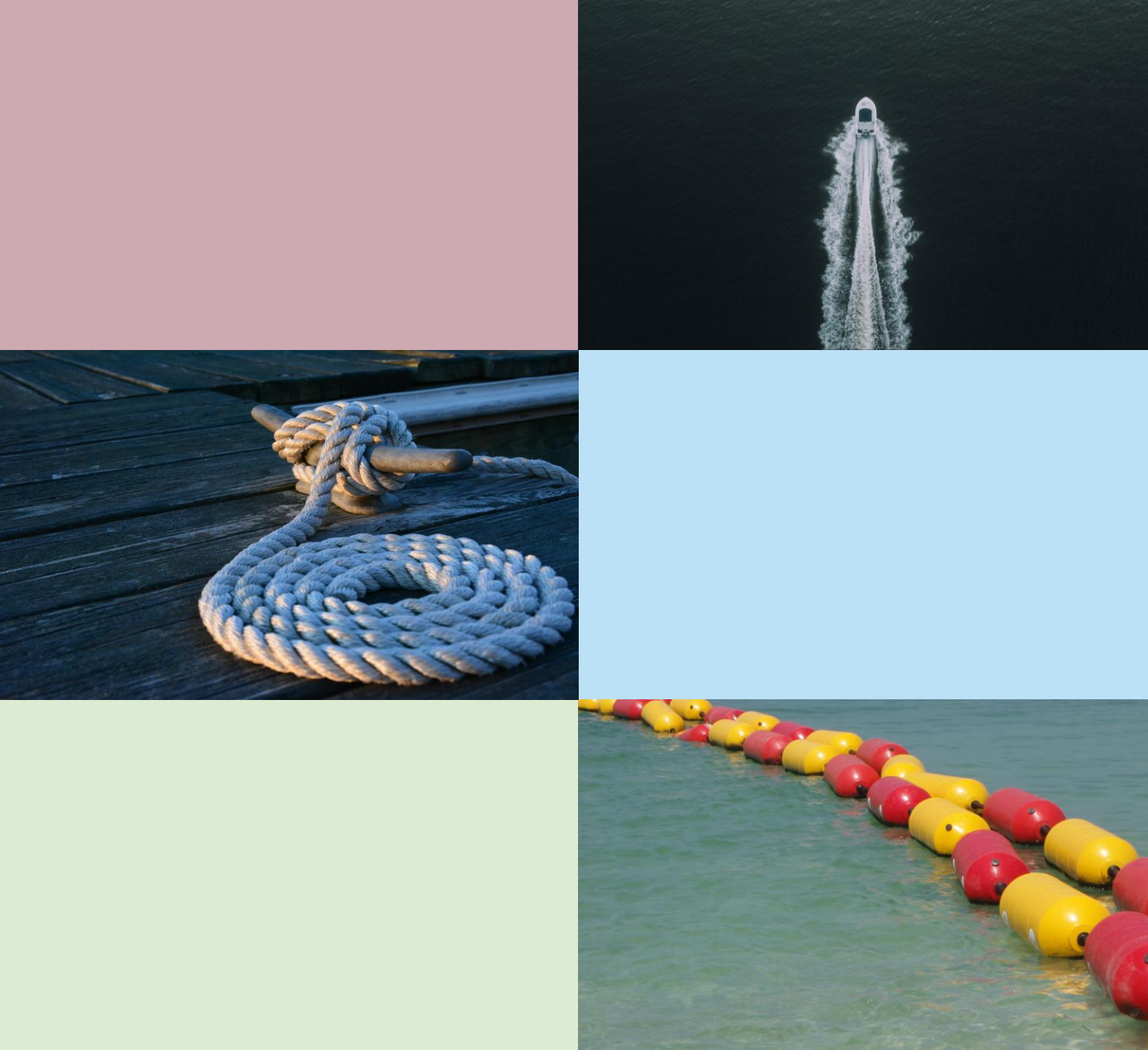
Hoofdstuk 1. Inleiding	5
Hoofdstuk 2. Inventarisatie	8
Hoofdstuk 3. Interne en externe ontwikkelingen	16
Hoofdstuk 4. Knelpunten & issues	22
Hoofdstuk 5. Instrumenten	25
Hoofdstuk 6. Input voor de toekomst	30
Hoofdstuk 7. Advies	36

Insteek en status

Deze notitie vormt geen nieuw beleid maar geeft uitwerking aan bestaand beleid en input voor de toekomst. Er wordt een hiaat ingevuld in de analyse van mogelijke gebruiksvormen in de toekomst. Daarmee vormt deze notitie een uitwerking van ruimtelijk beleid en vormt deze een bouwsteen voor bijvoorbeeld verankering in verordeningen en regels op het water.

We kijken daarbij vanaf het water. Vanuit de ontwikkeling van gebruik van het water zelf wordt een analyse gemaakt van de toekomst en worden instrumenten aangedragen om deze toekomst in goede banen te leiden.

Vanuit het water wordt gekeken naar de capaciteit, de ruimte om te groeien en de ruimte om initiatieven in te passen. Daarbij is een integrale afweging in de volgende fase nodig, waarbij verkeer, ecologie, draagvlak onder inwoners, parkeren en dergelijke worden meegewogen. Vanuit deze interne notitie kunnen dan ook geen rechten worden ontleend.

Leeswijzer

In deze notitie wordt een schets gegeven van de Kraaijenbergse Plassen en het gebruik en zeggenschap op het water. Daarmee wordt de basis gelegd voor de toekomst van het watergebruik.

In **hoofdstuk 1** gaan we eerst in op de huidige situatie, opgave en aanpak vervolgens wordt in **hoofdstuk 2** ingegaan op het huidig gebruik en wordt het gebied qua omvang en gebruik vergeleken met andere soortgelijke gebieden. Vervolgens wordt in **hoofdstuk 3** de trends en interne en externe ontwikkelingen besproken die invloed hebben op de Kraaijenbergse Plassen. Uiteindelijk wordt alle informatie uitgewerkt in een capaciteitsontwikkeling in cijfers voor de aankomende jaren.

Op basis van gesprekken met stakeholders en een analyse van klachten, zorgen en beleidsoverwegingen worden de knelpunten en issues in **hoofdstuk 4** in beeld gebracht. Daarbij is in **hoofdstuk 5** gekeken welke instrumenten op hoofdlijnen inzetbaar zijn om groei van de waterrecreatie in goede banen te leiden. Er zijn drie instrumenten uitgewerkt als handvat voor de toekomst.

Dit samen leidt tot een conclusie, die vertaald is in een **hoofdstuk 6** advies en concrete maatregelen in **hoofdstuk 7**. Bij wijze van samenvatting zijn deze maatregelen visueel in beeld gebracht als overzicht voor de toekomst.

01

Inleiding

1.1 Situatie en opgave

Kraaijbergse Plassen in ontwikkeling

Het waterrecreatiegebied Kraaijbergse Plassen is ontstaan door zandwinning en heeft zich de afgelopen decennia gevormd tot een uitgestrekt en veelzijdig recreatiegebied. Er zijn stranden, jachthavens, aanlegplaatsen, vakantieparken en natuurzones en er wordt gewoond aan en zelfs een beetje in de plassen met woningen op eilanden met een eigen aanlegplaats. Hierdoor is de waterrecreatie ook meegegroeid. Waar eerst sprake was van de eerste pioniers is nu een professionele sector actief en hebben verschillende verenigingen en andere gebruikersgroepen er hun vaste stek gevonden.

De druk op het gebruik van water neemt toe. Mede door corona is dit in de seizoenen 2020 en 2021 extra toegenomen, maar ook door verstedelijking, stijgende temperaturen en behoefte aan actieve buitenrecreatie is het aantal gebruikers op en aan de plassen sterk toegenomen.

De gemeente Cuijk is beheerder van het gebied en merkt in toenemende mate dat er sprake is van klachten, dreigende conflicten op het water en gebruikersgroepen die elkaar wat meer in de weg zitten. Daar komt bij dat de komende jaren de intensiteit van gebruik gaat toenemen door uitvoering van plannen voor een grootschalig vakantiepark (**Dommelsvoort**), een extra jachthaven, verplaatsing van bestaande functies en autonome groei.

De gemeente wil deze groei graag in goede banen leiden. Zij heeft daarbij behoefte aan een specifieke analyse gericht op de waterrecreatie. Deze notitie vormt een advies aan de gemeente Cuijk hoe om te gaan met de groei en geeft aan welke instrumenten ingezet kunnen worden om de waterrecreatie in goede banen te leiden. Zo moet richting worden gegeven aan de (soort van) groei, handvatten bieden voor regelgeving en instrumenten in de toekomst en zicht geven op de intensiteit van de waterrecreatie.

Visie Waterrecreatieparadijs 2018

De visie uit 2018 schetst een gebied dat door haar maat en schaal uitgestrekt is, maar toch ook intiem en overzichtelijk. De structuur met plassen zorgt er voor dat deze steeds een ander karakter of accent kunnen krijgen. De meest westelijke plas is voorbehouden voor natuurontwikkeling, de andere plassen vormen samen een landschap van riviernatuur en waterlandgoederen.

De visie schetst de kansrijke toekomst van het gebied langs meerdere lijnen:

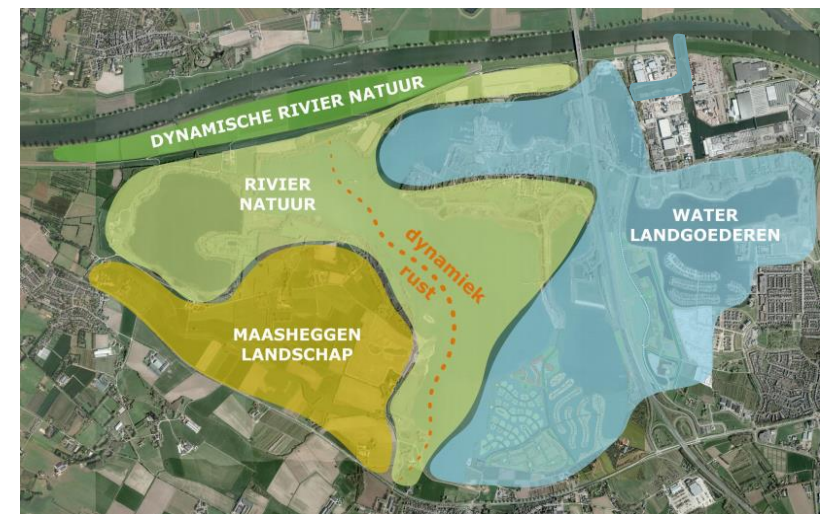
- Versterking van verblijfsmogelijkheden op drie plaatsen.
- Versterking van het waterrecreatief product met betere entrees, aantrekkelijke toegang en horeca aan het water.
- Versterking van land- en routegebonden recreatie, met onder meer een pontverbinding over de plassen.

- Versterking van het verhaal van het gebied door betere entrees met informatie.
- Een sterkere positionering als ruig en verrassend gebied.

Voor de uitvoering van de gebiedsorganisatie wordt binnen de visie voorgesteld nauw overleg te voeren met stakeholders en te kiezen voor een programmatische aanpak. Zo kan samen met belanghebbenden een afgewogen toekomst voor het gebied vorm worden gegeven.

Afbakening

De afbakening van het onderzoeksgebied is in de onderstaande figuur weergegeven en betreft rivier natuur en water landgoederen. Maasheggenlandschap en dynamisch rivier natuur vallen er formeel buiten.

Figuur. Afbakening

1.2 Aanpak

Het advies over de toekomst van waterrecreatie komt op de volgende manier tot stand:

- We schetsen de situatie op dit moment en beschrijven het gebruik van het water, de verschillende gebruikersgroepen, hun omvang en hun gedrag.
- We bekijken in hoeverre de geschetste ontwikkelingen van het gebied voor de toekomst invloed hebben op het gebruik en met welke toename of verandering dit gepaard zal gaan. We maken hierbij ook een cijfermatige analyse van nu en straks.
- We bekijken in hoeverre de capaciteit van het gebied eventuele groei kan verwerken. We maken daarvoor een schaalvergelijking met andere gebieden waarbij we wateroppervlakte en watergebruikers met elkaar in verband brengen. Op basis daarvan komen we tot een analyse van 'theoretische capaciteit'.
- We analyseren de zeggenschap op het water en bekijken de verschillende verantwoordelijkheden van instanties. Daarmee krijgen we zicht op de onderwerpen waar de gemeente al dan niet direct invloed op heeft.
- We analyseren knelpunten in het gebied. We hebben daarvoor verschillende stakeholders gesproken en inzicht gekregen in klachten en meldingen. Op basis daarvan formuleren we de issues voor waterrecreatie die in de verdere uitwerking aan bod komen.

- We bekijken welke instrumenten inzetbaar zijn voor het in goede banen leiden van waterrecreatie. We kijken naar regelgeving, naar inrichting, handhaving en sturing op initiatieven in het gebied.
- We maken een eerste opzet van een watergebruiksplan, waarbij we op kaart en in tekst aanduiden welke vormen van waterrecreatie primair op welke plek zouden moeten landen en onder welke voorwaarden dat kan.
- We geven een aanzet voor een toetsingskader voor nieuwe initiatieven in het gebied op basis waarvan de gemeente deze initiatieven kan beoordelen op inpasbaarheid, omvang, meerwaarde en handhaafbaarheid.
- We geven input voor een beheerplan, waarbij we aangeven welke vormen van beheer en handhaving minimaal nodig zijn voor het gewenste watergebruik.

- We ontwikkelen een dashboard voor de ontwikkeling en inzet van instrumenten waarbij we de relatie leggen tussen initiatieven, omvang van gebruik en inzet van middelen.
- We bekijken welke quick wins mogelijk zijn in het gebied en welke maatregelen op korte termijn uitvoerbaar en van meerwaarde zijn.
- We geven advies over de manier waarop de input vanuit waterrecreatie inpasbaar is in de bestaande en nieuwe gemeentelijke organisatie en welk onderwerp op welke manier in de organisatie belegd zou moeten worden. We geven daarbij ook inhoudelijk handvatten voor aanpassing van de APV, beleid op het gebied van handhaving, verstrekken van vergunningen en dergelijke.

Figuur 2. Samenvatting aanpak

02

Inventarisatie

2.1 Huidig gebruik

Nautische positie gebied

Het gebied telt 475 ha water. Daarmee is het gebied één van de grootste aaneengesloten plassengebieden in het rivierengebied. Dit plassengebied is omgeven door enkele dorpen en vanuit verschillende richtingen bereikbaar. Er zijn 4 jachthavens, meerdere verenigingen voor kleine watersport, diverse stranden en horecagelegenheden.

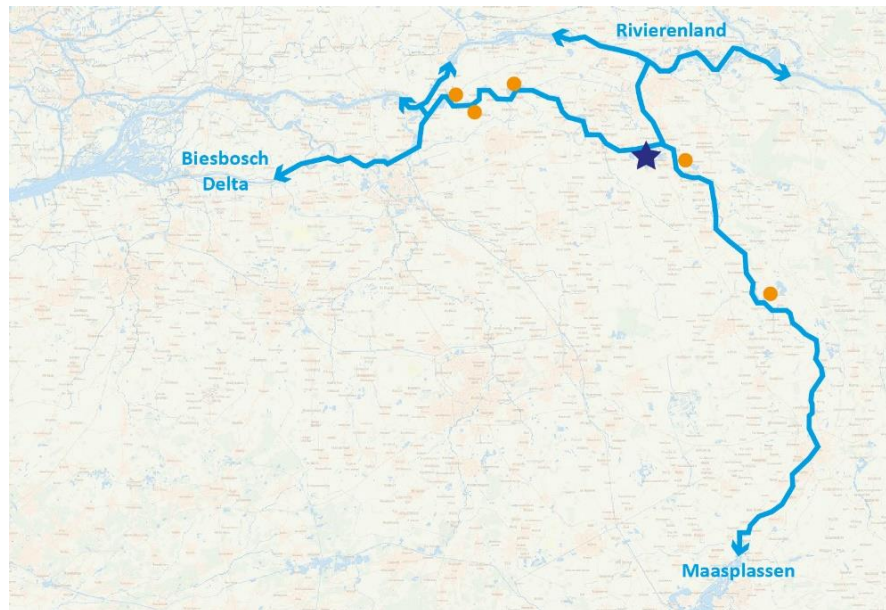
Het gebied is gekoppeld aan de Maas en via één enkele in- of uitgang met de rivier verbonden. Via de Maas is er in westelijke richting de koppeling met de Biesbosch en de Delta en in Oostelijke richting met de Limburgse Maasplassen. Naar het noorden toe is er een verbinding via een (druk) kanaal naar de Waal en verderop in het

rivierengebied. Het gebied is daarmee naast een op zichzelf staand watersportgebied ook een bestemming voor boten die van elders komen en hier voor één of enkele dagen verblijven. Het is ook een 'brongebied' waarvandaan mensen vanuit de haven vertrekken voor een vaarvakantie elders.

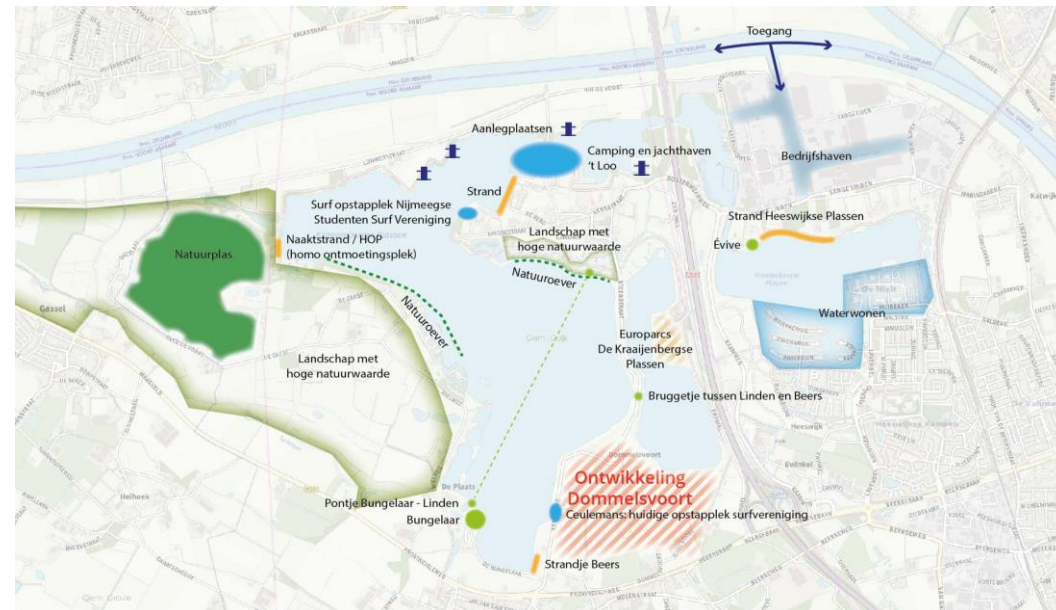
Watersporters in het gebied beschikken deels over kleine bootjes en gebruiken het gebied zelf; zij komen niet of nauwelijks op de Maas. De koppeling met de Maas loopt via de industriehaven waar ook grote beroepsvaart komt. De intensiteit van de beroepsvaart is niet bijzonder groot in de haven, maar groeit wel. Met een eveneens groeiende recreatievaart moet onderzocht worden in hoeverre in de

toekomst knelpunten zouden kunnen ontstaan. De Maas wordt ter hoogte van de plassen wel intensief bevaren waardoor enige ervaring gewenst is.

In het gebied zijn er enkele trailerhellingen, waarvan één openbaar (maar wel actief beheerd door Jachthaven Het Loo). Ook hier worden boten te water gelaten. De problemen van deze trailerhelling hebben te maken met drukte in het dorp Linden met verkeersbewegingen, voor het watergebruik en parkeren is er geen knelpunt. Mogelijk kan een verder groeiende aantrekkelijkheid en capaciteit tot problemen gaan leiden.

Figuur. Ligging Kraaijenbergse Plassen in rivierengebied

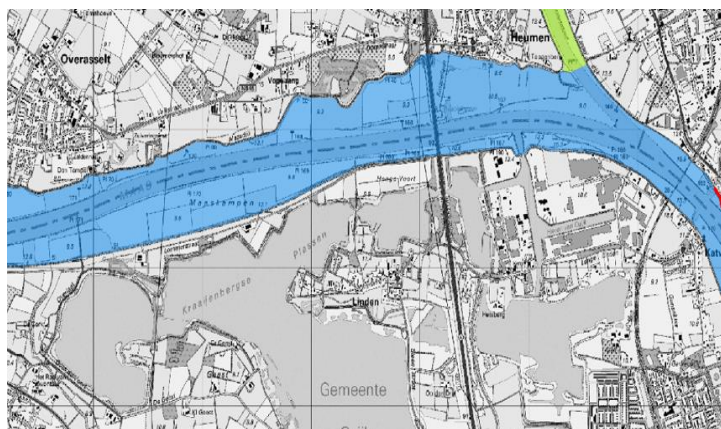

Figuur. Schematische weergave gebruik Kraaijenbergse Plassen

2.2 Zeggenschap verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid op het water is sterk verdeeld en verschillend per deelgebied. Dat maakt de invloed die één van de overheden heeft soms ook beperkt. Wij hebben op basis van gesprekken met de gemeente en analyse van beleidskaarten een beknopt overzicht gemaakt van verantwoordelijkheden.

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor Ruimte voor de Rivier. Dat betekent dat zij de waterhoogte beheersen in het stroomvoerend en bergend regime van de Maas. Uit analyse van de kaarten (zie kader) blijkt dat het grootste deel van de Kraaijenbergse Plassen buiten het stroomvoerend en bergend regime van de Maas valt. Daarmee zijn initiatieven en gebruiksvormen in het gebied niet toetsbaar aan de regels Ruimte voor de Rivier. Rijkswaterstaat gaat over de dijk tussen de Maas en het gebied en over de werking van de keersluis. Bij een eventuele tweede doorgang (opgenomen in visie Waterrecreatieparadijs 2018) is Rijkswaterstaat bevoegd gezag.

Figuur. Stroomvoerend en bergend regime van de Maas

Rijkswaterstaat is voor het gebied wel waterkwantiteitsbeheerder en is verantwoordelijk voor de waterstand. Rijkswaterstaat is ook waterkwaliteitsbeheerder (bron onderzoeken zwemstranden Arcadis 2018) en controleert het water. Beoordeling van zwemwaterlocaties is een provinciale verantwoordelijkheid.

Het Waterschap Aa en Maas is verantwoordelijk voor kwantiteitsbeheer en kwaliteitsbeheer van plas 5 van de Kraaijenbergse Plassen (natuurplas, niet in directe verbinding met de Maas). Deze plas is eigendom van Brabants Landschap die daar ook de zeggenschap heeft over beheer en inrichting.

De gemeente Cuijk is nautisch beheerder van het gebied. Zij stelt regels op over watergebruik en stelt verkeersregels op het water vast via een Verkeersbesluit. De gemeente dient daarbij te werken op basis van de Richtlijn Vaarwegen (opgesteld door Rijkswaterstaat) en regels moeten passen binnen het Binnenvaart Politie Reglement dat op alle openbare vaarwateren in Nederland van toepassing is.

De gemeente Cuijk is eigenaar van het water en de onderliggende gronden voor een belangrijk deel. Daarmee heeft zij een bepalende invloed welke soort ontwikkelingen door welke initiatiefnemer genomen kunnen worden op en aan de plassen.

De gemeente Cuijk is ruimtelijk bevoegd en bepaalt middels bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen de ruimtelijke en planologische randvoorwaarden. Deze worden momenteel vastgelegd in een bestemmingsplan en initiatieven hebben een omgevingsvergunning nodig. Per medio 2022 wordt dit vervangen door een Omgevingsplan.

De gemeente Cuijk is verantwoordelijk voor ligplaatsen in de industriehaven. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor realisatie, instandhouding en beheer van de openbare aanlegvoorzieningen voor de pleziervaart in het gebied. Dat geldt ook voor de strandjes en trailerhellingen. In meerdere gevallen is hiervoor samenwerking aangegaan met ondernemers (onder andere openbare aanlegplaatsen en trailerhelling Linden en strandje Beers).

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid over de verordening Kraaijenbergse Plassen en Heeswijkse Plas. Hierin is het soort ligplaats en watergebruik per locatie geregeld en is een afmeerverbod voor specifieke oevers vastgelegd, alsmede een vaarverbod voor specifieke typen vaartuigen in de omgeving van de 'eilandwoningen' op de Heeswijkse Kampen.

2.3 Eigendom en visrechten

Eigendommen particuliere kavels

Uit een analyse van het kadaster blijkt dat particuliere perceelsgrenzen lopen tot aan de waterlijn. Bij de eilanden als Waterkering en Stroomrug zijn steigers door de gemeente gerealiseerd in gemeentewater. Bij wijk De Nielt is sprake van eigendom tot de kademuur; al het water is gemeentelijk eigendom. Daarmee is de gemeente bevoegd gezag voor het verstrekken van vergunningen voor ligplaatsen, aanlegsteigers en voor doorvaart(beperkingen).

Figuur. Eigendomssituaties

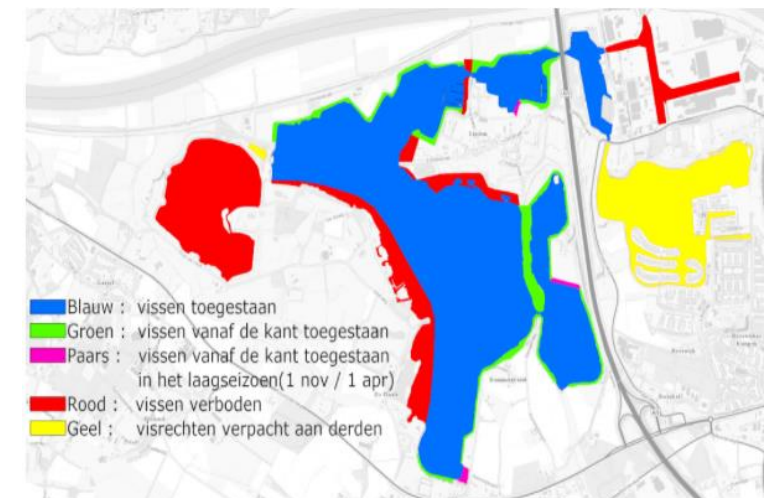
Eigendommen vakantieparken

Voor zover vanuit openbare bronnen te raadplegen is de situatie bij verschillende vakantieparken verschillend. Jachthaven 't Loo is een volledig kavel in eigendom, de ligplaatsen bij de camping liggen in gemeentewater. Uit een analyse van de eigendommen rond Europarcs blijkt dat de oever in eigendom is van de gemeente, waardoor daar zonder toestemming geen ligplaatsen gerealiseerd mogen worden.

Visrechten

Visrechten zijn in Nederland in principe in handen van de eigenaar van het perceel (gemeente Cuijk) en kunnen verhuurd worden aan visfederaties of hengelsportverenigingen. Onderstaande kaart van Sportvisserij Nederland maakt duidelijk waar vissen is toegestaan. Dat mag op alle plassen behalve de 5e Plas en de Heeswijkse Plas. Vissen vanaf de westelijke oever is niet toegestaan, bij de stranden mag alleen in de winter gevist worden vanaf de wal.

Figuur. Visrechten

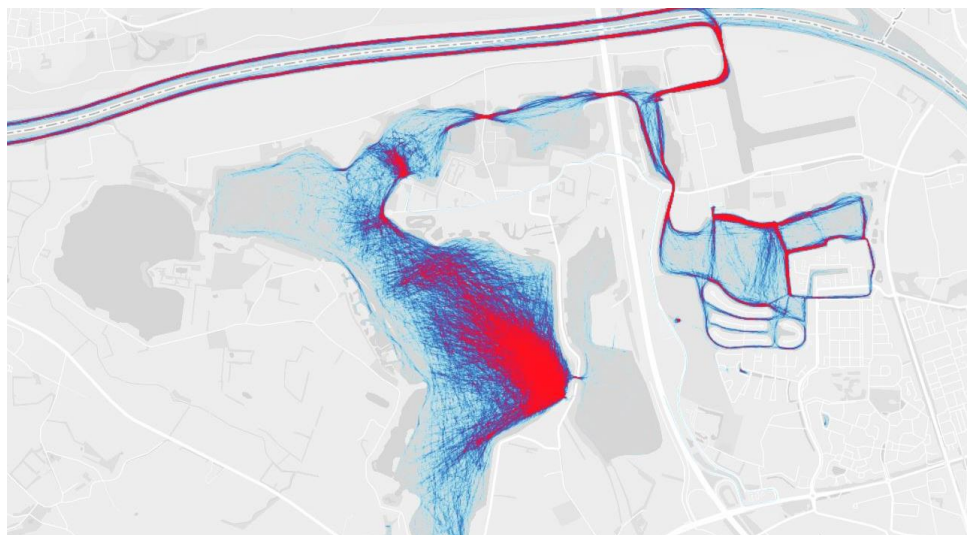
2.4 Eigendom en visrechten

Gelijktijdige capaciteit gebied

Omdat de regio in ontwikkeling is en er veel nieuwe voorzieningen bij gaan komen, is gevraagd om een analyse te maken van capaciteit. Op basis daarvan kan bepaald worden of het te druk wordt of niet, of dat er andere knelpunten ontstaan. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar het water, capaciteit van infrastructuur vraagt een eigen analyse.

Beleving van druk of rustig is een erg persoonlijke beleving. Het maken van vergelijkingen met andere soortgelijke waterrecreatiegebieden helpt bij het inschatten van de capaciteit en de vraag in hoeverre het te druk is.

Daarvoor hebben wij een analyse gemaakt van de Kraaijenbergse Plassen en de wateroppervlakte helder in beeld gebracht.

Figuur. Verdeling drukte in het Plassengebied

Met de sportApp Strava worden actieve watersporters gevolgd. Veel windsurfers gebruiken Strava, maar de patronen op de plas en langs de oevers van de plassen en de Maas geven een indicatie van de verdeling van drukte over het gebied

Op onderstaande afbeelding zien we de Kraaijenbergse Plassen, op de volgende pagina wordt de oppervlakte vergeleken met andere soortgelijke plassengebieden, grotendeels elders langs de Maas. In de tabel is eveneens de vergelijking gemaakt.

Capaciteit havens en voorzieningen

Wij hebben van deze gebieden niet de exacte aantallen ligplaatsen van de jachthavens opgenomen. Deze gegevens ontbreken in openbare bestanden of zijn incompleet. Om een vergelijking mogelijk te maken hebben we van deze gebieden de hectare jachthavenruimte opgenomen vanuit de luchtfoto's. Dit geeft een goede indicatie. Vanuit ervaring kunnen we stellen dat de soorten schepen in deze gebieden min of meer gelijk zijn, zodat vergelijking op basis van oppervlakte havens goed mogelijk is.

Er zijn enkele voorzieningen die een wat meer exclusief gebruik van een plas vragen, waardoor deze ten koste gaan van de algemene ruimte. Dit zijn stranden (vaak met afgebakende zwemgedeelten) en snelvaarbanen of waterskibanen (want lastig voor andere waterrecreanten). In onderstaande tabelmatige analyse zijn deze voorzieningen opgenomen. Uit de analyse blijkt dat de verhouding tussen hoeveelheid vaarwater en hoeveelheid jachthavens op de Kraaijenbergse Plassen bijzonder laag is; er is veel ruimte voor groei.

Methodiek

De methode om zicht te krijgen op de relatieve drukte op de plassen is gericht op het vergelijken van meerdere gebieden. De vergelijking is op hoofdlijnen en de uitkomsten geven richtinggevend informatie om de beleving van 'drukke en draagkracht' op het water te onderbouwen. Daarnaast kunnen de aantallen bij Dommelsvoort wellicht lager uitvallen gezien de extra kwaliteitsimpuls die op dit moment in het plan verwerkt worden.

Plas	Aantal hectare bevaarbaar water	ruimte beslag Havens (ha) schatting	schatting aantal ligplaatsen obv oppervlakte havens	ha. Beschikbaar vaarwater per ha. haven	m2 Vaarwater per ligplaats schatting	Overig gebruik waterski / snelvaarbaan	overig gebruik aantal stranden
Kraaijenbergse Plassen	413	6 ha	720	77	1069		4
Lithse Ham	172	4 ha	480	43	896		2
Gouden Ham	185	9 ha	1080	20,6	191		1
Eiland van Maurik	144	8 ha	960	18	188		2
Lathumse Plas	341	20 ha	2400	17	71		4
Zandmeren Kerkdriel	144	10 ha	1200	14,4	120	Ja	1
Maasplassen Roermond	248	18 ha	2160	13,8	64		3
Leukermeer	60,5	6 ha	720	10,1	140		2
Mookerplas	86	7 ha	840	9,6	114		1

Tabel. Benchmark verhouding tussen hoeveelheid vaarwater en hoeveelheid jachthavens

2.5 Schaalvergelijking andere gebieden (bevaarbaar water)

Kraaijenbergse Plassen (413 ha)

Maasplassen Roermond (248 ha)

Zandmeren Kerkdriel (144 ha)

De Lithse Ham (172 ha)

De Gouden Ham (185 ha)

Mookerplas (86 ha)

Leukermeer (61 ha)

Eiland van Maurik (144 ha)

Er zijn 7 vergelijkbare gebieden gekozen als referentie, waar sprake is van een zand- of grindwinningsgebied aan een doorgaande rivier met zich ontwikkelende waterrecreatie.

Uit de analyse van schaalmodellen blijkt dat de Kraaijenbergse Plassen veel groter zijn dan deze gebieden. Daar komt bij dat de concentratie ligplaatsen veel lager is. De plassen bieden qua capaciteit volop ruimte voor groei.

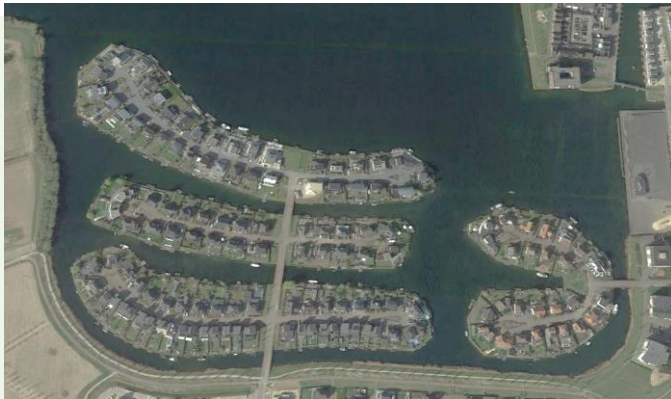
Figuur. Schaalvergelijking andere gebieden t.o.v. de Kraaijenbergse Plassen

2.6 Initiatieven

Wonen aan het water

In de wijk Heeswijkse Kampen, aan de noordkant van de kern Cuijk, zijn de laatste jaren woningen ontwikkeld met een directe relatie met het water. Circa 150 woningen hebben op kunstmatige eilanden een eigen aanlegsteiger gekregen. Deze woningen in het luxe segment liggen aan kleine doorvaarbare slootjes. Enkele kunstmatige havens in de nieuwe en nog te ontwikkelen woonwijken vergroten in de toekomst het aantal woningen met een eigen aanlegsteiger verder. De kern Cuijk heeft met het Boothuys, de aanlegplaats bij de Jumbo en de inrichting van de openbare ruimte meer en meer een gezicht naar het water gekregen. Met de woningbouw en de openbare ruimte zal het belang van het water voor de inwoners toenemen en zal het gebruik van water door de bewoners verder groeien.

Vanuit wijk De Nielt zijn er drie initiatieven om te komen tot particuliere of collectieve bewonersligplaatsen. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden, mede in relatie tot de toekomst gebruik water voor de waterrecreatie.

De Bungelaar

De verbouwing van De Bungelaar aan de westzijde van de 7e plas is in volle gang. Hier komt een poort naar het gebied, een locatie voor duikers, aanlegsteigers met mogelijk verhuur, een bezoekerscentrum en horecagelegenheid. Daarmee ontstaat een nieuwe bestemming aan het water.

Watersportcamping 't Loo, Linden

Camping 't Loo in Linden is al jaren een vaste waarde in het gebied. In de loop van de afgelopen jaren werd de camping uitgebreid met een jachthaven, werd de Jachthaven Brasker onderdeel van het park en werden er 47 chalets aan het park toegevoegd. Daarmee is centraal in het gebied een grootschalige watersportconcentratie ontwikkeld. De haven telt nu in totaal ca. 370 ligplaatsen waarvan een klein deel voor kleine bootjes direct tegen het terrein en talud aan en de rest in een jachthavenstructuur. Bij 't Loo worden bootjes en boten verhuurd, de horeca in het water is de

laatste jaren verder succesvol ontwikkeld voor dagrecreatie. Er bestaat bij de haven behoefte aan uitbreiding op de locatie aan de Westzijde van Linden.

Europarcs Resort de Kraaijenbergse Plassen

In 2019 werd de kleinschalige camping Op den Drul overgenomen door Europarcs. Sindsdien krijgt de locatie een upgrade met voorzieningen en de ontwikkeling van in totaal 100 chalets. Daarvan liggen er ruim 20 aan een kleine ingegraven haven en nog eens ongeveer 25 direct aan het water en het strand. Er is capaciteit voor enkele bootjes op de kop van de haven. De woningen aan het haventje hebben een eigen aanlegplaats. De vakantiewoningen worden verkocht en kunnen in verhuur gegeven worden aan de centrale verhuurorganisatie. Indien er sprake is van eigen gebruik dan zal naar verwachting een groot deel van de woningen een bootje voor de deur willen hebben (capaciteit tot ca. 60 ligplaatsen). Er is een kleinschalige verhuur van sloepjes bij het park.

Strandpaviljoen Evive

De exploitant van Evive ziet mogelijkheden voor verdere uitbouw van activiteiten en bevordering van recreatieve ontwikkeling met een speeltoestel in het water, een kleine aanlegsteiger voor bezoekende bootjes aan het strand en het restaurant. Verder zijn er plannen voor een horeca-uitgiftepunt, verhuur van strandbedden en een grotere parkeercapaciteit.

Figuur. Weergaven van 'de Eilanden' en De Nielt ten noorden van de Heeswijkse Kampen

Dommelsvoort/Topparken

Tegen de kern Beers aan de zuidzijde van het gebied is een vakantiepark in ontwikkeling dat door Topparken gerealiseerd zal worden. Het initiatief is ruimtelijk en in aantallen omvangrijk en zal grote invloed hebben op het gebied en het gebruik van water.

Er wordt nog volop aan het project getekend en gerekend. In een gesprek met de projectmanager zijn meerdere zaken in relatie tot het water en het watergebruik genoemd:

- Volgens het bestemmingsplan mogen in totaal maximaal 700 vakantiewoningen gerealiseerd worden. Gezien de kwaliteitsslag en een betere landschappelijk inpassing zal Topparken een reductie van het aantal woningen plaats vinden.
- Van deze vakantiewoningen zullen er naar verwachting 500 direct aan het water worden gesitueerd, waardoor de mogelijkheid ontstaat om een eigen aanlegsteiger te realiseren en een ligplaats te bieden.
- De structuur van het park kent 'the palm' als inspiratie. Vast staat dat de structuur zal bestaan uit 'vingers van land en water die in elkaar grijpen' om zoveel mogelijk oeverlengte te realiseren.
- Deze structuur maakt de diepgang in de watergangen relatief beperkt, waardoor er met name ruimte zal zijn voor kleinere boten en motorboten.
- De ontwikkelaar wil bij het centrum (met o.a. horecavoorzieningen) een haventje maken voor circa 120 ligplaatsen voor 'gastboten' die voor de horeca of voor een overnachting komen.

- Er is de optie om een jachthaven te realiseren voor in totaal 500 ligplaatsen (bestemmingsplan). De verwachting is eerder een haven met 350 ligplaatsen.
- De jachthaven komt aan de oostzijde van de brug en wordt in het perceel ingegraven. De nu beschikbare ruimte op het water blijft gelijk of wordt groter.
- Botenhelling bij de jachthaven.
- Er komt een bootverhuur voor sloepjes ten behoeve van de eigen gasten.
- Elektrisch varen wordt gestimuleerd. De voorzieningen in de haven en bij de ligplaatsen worden hier op afgestemd.
- Er komt een strand aan de westzijde van de centrale voorzieningen.
- Belangrijk is een goede ontsluiting van Dommelsvoort bijvoorbeeld door het aanleggen van een rotonde.
- Reconstructie van de Dommelsvoort richting de Steegstraat.
- Er zal ook oog zijn voor de problematiek rondom stikstof om de balans te blijven houden tussen natuur en economische ontwikkeling.

De komende periode zal het ontwerp verder worden uitgewerkt in nauw overleg met de gemeente en betrokkenen. De ambitie is om in 2022 een masterplan met de gemeente te bespreken en daarna het masterplan met de betrokkenen te delen.

Belangrijke keuzes in relatie tot het water die nog gemaakt moeten worden zijn:

- Exacte aantal ligplaatsen haven(s)
- Exploitatie van haven(s)
- Soort boten in de haven aan de oostzijde van de brug in relatie tot de bedieningstijden (indien bediend) en doorvaarthoogte van de gesloten brug
- Diepgang ligplaatsen bij woningen
- Mogelijke locatie voor windsurfclub
- Mogelijke inpassing van de zeilschool in het projectgebied
- Eventueel aanvullend watergebruik vanuit het park

Belangrijke procedurestappen zijn nog:

- Definitieve bestemming op basis van beeldkwaliteitsplan en masterplan
- Ontgrondingsvergunning van de provincie Noord-Brabant

Lokale initiatieven

Op dit moment bruist het ook van lokale initiatieven. Hierbij moet je denken aan de ontwikkeling van Ceulemans, verhuur strandstoelen, botenverhuur, extra aanlegsteigers, trimparcours bij de Bungelaar, groene parkeerplaats bij Beers, pontje, natuurpoort, toegangspoort van Maasheggen Unesco, etc. Deze initiatieven zullen getoetst moeten worden aan de hand van een toetsingskader.

03

Interne en externe ontwikkelingen

3.1 Gebruik van water

In onderstaande analyse is per gebruiksvorm op de Kraaijbergse Plassen een analyse gemaakt van de verwachte ontwikkeling in omvang en aard van het gebruik. Deze zijn gebaseerd op trends in de waterrecreatiesector en in toerisme en recreatie. De informatie is gebaseerd op expert opinion en ervaringen elders in Nederland bij advisering van de waterrecreatiesector.

Jachthavens en ligplaatsen

In het algemeen was er tot Corona in 2020 sprake van een lichte krimp van de recreatievloot in Nederland en van de toervaart met zeiljachten en motorjachten. Al geruime tijd daalt het aantal sluispassages in Nederland en daalt het aantal overnachtingen aan boord van boten buiten de eigen haven.

Er is verschil per deelgebied en per deelsegment. Er zijn geen specifieke cijfers van Noord-Brabant of van de Kraaijbergse Plassen. Deze zijn er wel van Limburg, waar tussen 2012 en 2019 sprake was van een groei van de vloot en een stijgende bezetting. Dit komt door de grote dichtbijmarkt Duitsland en het feit dat het gebied relatief nieuw is en nu pas tot ontwikkeling komt. Wij gaan er van uit dat een gebied als de Kraaijbergse Plassen eveneens een groei kan verwachten mits de capaciteit aanwezig is.

Er is verschil in soort schepen voor wat betreft groei en krimp. Sloepen en open motorboten groeien de laatste jaren wel, zeiljachten en motorjachten zijn de krimpsegmenten. Een gebied als de Kraaijbergse Plassen

leent zich goed voor gebruik van kleinere open motorboten. Door de variatie van de plassen en de omvang van het gebied zijn juist dit soort laagdrempelige bootjes eenvoudig om mee te varen. Daarvandaan zal zowel voor bewoners als voor bezoekers sprake zijn van groei voor de interesse in varen. Voor zeilen zal dit gekoppeld aan de vakantie als les of als activiteit enigszins gelden.

Met de komst van Dommelsvoort/Topparken, realisatie / afronding Europarcs, uitbreiding van de jachthavens en uitbreiding van het aantal woningen aan of nabij water zal het aantal ligplaatsen in het gebied ongeveer verdubbelen (zie p20).

Ontwikkelingen door Corona

De coronapandemie heeft de belangstelling voor vakantie dicht bij huis en voor vakantie met een eigen 'recreatiemiddel' opnieuw vergroot. De boot is daarmee opnieuw in de belangstelling van bredere groepen gekomen. Er zijn zowel (wat) meer nieuwe boten verkocht als oudere boten van eigenaar veranderd of oudere boten weer actief terug in de vaart genomen. Een deel van deze markt zal naar verwachting blijven. Dit zorgt voor een toename in de belangstelling voor varen.

Ontwikkelingen door hoogwater 2021

De recente onverwacht hoge waterstand in de Maas en de beelden die daarbij te zien waren hebben een nog onbekende impact op de waterrecreatie op de grote rivieren. Mogelijk zal er wat angst ontstaan om recreatiebezit te hebben in het rivierbed. Anderzijds is juist

de Kraaijbergse Plassen het enige watersportgebied aan de Maas dat middels een keersluis afgesloten kan worden waardoor er weinig waterstandsverschil en weinig risico is. Mogelijk heeft dit een positief effect op de belangstelling voor het gebied als veilig waterrecreatiegebied.

Stranden en oevergebonden waterrecreatie

Met stijgende temperaturen, verstedelijking, hittestress in steden en groeiende behoefte aan buitenrecreatie wordt recreatie op, aan en in het water populairder. De afgelopen jaren heeft dit door corona een extra impuls gehad, maar er is al meerdere jaren sprake van een toename van recreatie aan het water. Daarbij is de ligging ten opzichte van stedelijke concentraties in Duitsland een belangrijke stimulans. Andere gebieden zoals het Leukermeer en de Maasplassen bij Roermond zien een toenemende vraag naar oeverrecreatie vanuit Duitsland.

Toename duikintensiteit

Verwacht wordt dat door de verplaatsing van de archeologische duikclub naar de Bungelaar de aantrekkelijkheid van het duiken op de plassen toe zal nemen. Het gezonken scheepswrak voegt extra attractiewaarde toe. Daardoor neemt de intensiteit van duiken mogelijk wat toe.

Ontwikkeling kleine watersport

Door de groeiende behoefte aan actieve recreatie zal bijvoorbeeld het Suppen verder groeien. Door toenemende variatie van vaarmiddelen zal de doelgroep op het water verbreden.

3.2 Gebruik plezier- en beroepsvaart

Beschikbaar vaarwater

Het vaarwater is in de loop van de jaren ontstaan door zand- en grindwinning. In 2014 is de laatste plas opgeleverd. De meest westelijke plas is niet beschikbaar voor recreatie en de oevers aan deze zijde hebben grotere natuurwaarden en vragen om rustige vormen van recreatie. In het woongebied Heeswijkse Kampen worden woningen aan het water opgeleverd. De contour van land en water zal ongewijzigd blijven. Ook de ontwikkelingen van een jachthaven en vakantiepark Dommelsvoort wordt gerealiseerd op locaties waar nu land is, waardoor er geen waterruimte verloren gaat ten gunste van deze functies. De hoeveelheid beschikbaar vaarwater blijft gelijk.

Elders in Nederland staat de beschikbare diepgang van het water en de waterkwaliteit onder druk. Waterplanten (Markermeer, Randmeren, Friesland, Plassengebieden) en verzanding (Delta) zorgen in toenemende mate voor zorgen rond diepgang en bevaarbaarheid. Ondiep water (en stijgende temperaturen) zijn bovendien slecht voor de waterkwaliteit met risico's op blauwalg en andere ziekteverwekkers. De relatief diepe Kraaijenbergse Plassen met eigen bronnen zouden daarmee in de belangstelling kunnen stijgen, bij gebrek aan bruikbaar vaarwater elders.

Beroepsvaart

Ter plaatse van De Haven wordt het gebied gebruikt door zowel beroepsvaart als pleziervaart. Voor de beroepsvaart is er sprake van gewenste groei om zo de modal shift te

verbeteren ten gunste van vervoer over water. Er is nu soms sprake van gelijktijdig gebruik van de haveningang door beroepsvaart en pleziervaart. Er wordt gestreefd naar meer watergebonden bedrijvigheid op het bedrijventerrein met een wat zwaardere milieucategorie. In die zin zou een alternatieve locatie voor de waterrecreatiegebonden servicebedrijven (stalling en onderhoud pleziervaartschepen) naar een andere locatie in het gebied aantrekkelijk zijn.

Nu ondervinden deze bedrijven ook overlast van verzanding van de haveningang door schroefwerking van de beroepsvaart. Congestie van vrachtverkeer van en naar het

bedrijventerrein belemmert de ontwikkeling ervan. Combinatie met (groeiend) recreatief verkeer is daarmee niet gewenst. Vanuit de beroepsvaart is er geen verwachte ruimtelijke groei (in ha. Bedrijventerrein), wel meer intensiteit. Dit werpt de vraag op in hoeverre beide groeiscenario's in de toekomst tot knelpunten kunnen leiden.

In dat kader wordt bekeken in hoeverre een nieuwe ingang van het waterrecreatiegebied mogelijk en van meerwaarde is voor aantrekkelijkheid en veiligheid van de recreatievaart.

ONTWIKKELING GEBRUIKSVORMEN WATER, VERWACHTING	
JACHTHAVENS EN LIGPLAATSEN MOTORJACHTEN EN ZEILJACHTEN STRUCTUREEL	MIN
JACHTHAVENS EN LIGPLAATSEN KLEINE OPEN BOTEN	PLUS
ONTWIKKELING OMVANG VLOOT DOOR CORONA	NEUTRAAL
ONTWIKKELING GEBRUIK VLOOT DOOR CORONA KORTE TERMIJN	PLUS
EFFECT HOOGWATER 2021 VOOR KRAAIJENBERGSE PLASSEN	PLUS
GEBRUIK STRANDEN EN OEVERGEBONDEN RECREATIE	PLUS
KLEINE WATERSPORT	PLUS
BESCHIKBAAR VAARWATER (ELDERS) EN EFFECT OP KRAAIJENBERGSE PLASSEN	PLUS
ONTWIKKELING BEROEPSVAART MAAS EN OVERSLAGHAVEN	PLUS

Tabel. Ontwikkeling gebruiksvormen water en verwachtingen

3.3 Samenhang waterrecreatie

Combinaties van watergebruik

Oppervlaktewater wordt gelijktijdig door meerdere vormen van watersport gebruikt. Over het algemeen gaat dat goed samen, zeker als er sprake is van een ruime plas. Er zijn enkele aandachtspunten:

- Zwemmen gebeurt steeds vaker op open water over grote afstanden. Dit kan conflicteren met snelvaren. Zwemmen bij stranden vraagt om aparte ruimte.
- Duiken vraagt om eigen ruimte of om heldere communicatie vanwege de onzichtbaarheid. Goede markering van veel gebruikte duiklocaties zijn nodig. Snelvaren en waterscooters in deze combinaties zijn niet gewenst.
- Roeien vraagt bij smaller water vaak om een voldoende ruim water en gaat in dat geval minder goed samen met andere vormen van watergebruik. Roeien levert sneller klachten op.
- Een waterskibaan (kabelbaan) vraagt altijd exclusieve ruimte die niet gebruikt kan worden door andere watergebruikers.
- Windsurfen vraagt soms om meer exclusieve ruimte om snel te kunnen varen. Dit is vooral bij harde wind, als er minder langzaam recreatief vaarverkeer is.
- Waterscooters en snelvaren verhouden zich over het algemeen slecht met andere vormen van waterrecreatie.

WAT GAAT SAMEN EN WAT GAAT NIET SAMEN												
	RECREATIETOER VAART	SLOEPENVAART	SNELVAREN	RECREATIEF ZEILEN	WINDSURFEN	WATERSKIBAAN	ZWEMMEN	WATERSCOOTERS	DUIKEN	ROEIEN	KANOVAREN / SPELEVAREN	
RECREATIETOERVAART												
SLOEPENVAART	+											
SNELVAREN	0	-										
RECREATIEF ZEILEN	+	+	-									
WINDSURFEN	+	+	-	+								
WATERSKIBAAN	a	a	a	a	a							
ZWEMMEN	a	a	-	a	a	a						
WATERSCOOTERS	-	-	+	-	-	+	-					
DUIKEN	-	-	-	-	-	a	a	-				
ROEIEN	-	-	-	-	-	a	a	-	0			
KANOVAREN / SPELEVAREN	0	0	-	0	0	a	a	-	+	=		

Legenda

- + Kan samen
- Kan conflicteren
- 0 Neutraal
- a apart gebied inrichten

Tabel. Overzicht watersport gebruik wat samen en niet samen gaat

3.4 Trends in watergebruik

Verschuiving in de vloot

Belangrijke trend is de groei van het aantal sloepen. Deze kleine open motorvaartuigen zijn eenvoudig te besturen, zonder veel ervaring of vaarbewijs, en daarmee een laagdrempelige instap in de waterrecreatie. Sloepen zijn populair bij woningen en vakantiewoningen en voor de verhuur. Toename van het aantal sloepen zal zorgen voor toename van het gebruik van het water als vaarwater. De frequentie van uitvaren is overigens relatief laag. Sloepen varen doorgaans een kleine ronde van één of enkele uren, gekoppeld aan een korte aanleg (ijsje, terras) waardoor met name het lokaal gebruik toe zal nemen. Er wordt met sloepen relatief weinig gevaren tussen plassengebieden via de rivier.

Trendsporten

Het gebruik van het water door trendsporten neemt toe en wisselt ook steeds. De laatste jaren is de groei van het SUPpen enorm (Stand Up Paddeling), maar ook de belangstelling voor kitesurfen, elektrisch wakeboarden, allerlei vormen van 'waterfietsen' en dergelijke neemt toe. Deze nieuwe gebruikers maken over het algemeen gebruik van bestaand vaarwater en kennen ook een soortgelijk gedrag. Toename van de elektrische aandrijving zorgt voor hogere snelheden en een grotere actieradius. Daarmee wordt het opstellen van regels op het water belangrijker.

Duiken

De belangstelling voor duiken is al jaren stabiel of licht dalend. Er zijn twee duiklocaties in het gebied, waar

verenigingen gebruik van maken. De intensiteit neemt naar verwachting niet toe (en niet wezenlijk af) waardoor het ruimtegebruik soortgelijk blijft.

Snelvaren en waterscooters

De belangstelling bij consumenten voor snelvaren neemt toe in Nederland. Verkoopcijfers van snellere boten en aanwezigheid van dit type vaartuig op watersportbeurzen laat zien dat de belangstelling er is en dat de vloot groeit (exacte cijfers ontbreken). Dat geldt ook voor waterscooters. De mogelijkheden om met een snelle boot te waterskiën, wakeboarden, bandvaren, banaanvaren etc. stimuleren het gebruik. Op veel plaatsen wordt overlast ervaren van deze vorm van waterrecreatie, met name van de waterscooters en het gedrag van de opvarenden. Daardoor wordt er in veel gebieden een terughoudend beleid gevoerd of worden mogelijkheden gesloten (sluiten trailerhelling, verbod op snelvaren, verbod op waterscooters).

Voor de Kraaijbergse Plassen geldt in zijn geheel een verbod op snelvaren en een verbod op het gebruik van waterscooters. In de omgeving is er op de Maas stroomopwaarts van Cuijk een zone voor snelvaren, maar deze heeft beperkte relatie met de Kraaijbergse Plassen. De druk om elders snelvaren te beperken kan, ondanks een verbod, zorgen voor een toename van snelvaren in het plassengebied, hetgeen zorgt voor ongewenst gebruik en extra capaciteit voor de handhaving.

3.5 Capaciteitsontwikkeling in cijfers

Groei watergebruik door ontwikkeling recreatiegebied

In voorgaande is bekeken wat op dit moment het gebruik van de plassen is en welke ontwikkelingen verwacht mogen worden. In onderstaande tabel is dit ook cijfermatig verder uitgewerkt. We hebben ons daarbij gericht op ligplaatsen voor pleziervaartuigen. Enerzijds omdat deze altijd aanwezig zijn en niet alleen op piekmomenten, anderzijds omdat de mix van activiteiten in de andere vergelijkbare plassen soortgelijk is. Daarmee is dit een goede indicator voor capaciteit.

Bovendien is uit de inventarisatie van plannen en ontwikkelingen gebleken dat juist hier de groei van gebruik van het water zal zitten, vanuit Dommelsvoort/Topparken, jachthavens, woningen en andere oever-ontwikkelingen. De andere functies zoals duiken, windsurfen, stranden en dergelijke worden mogelijk verplaatst of zijn vooral plaatselijk (stranden).

Voldoende capaciteit voor groei

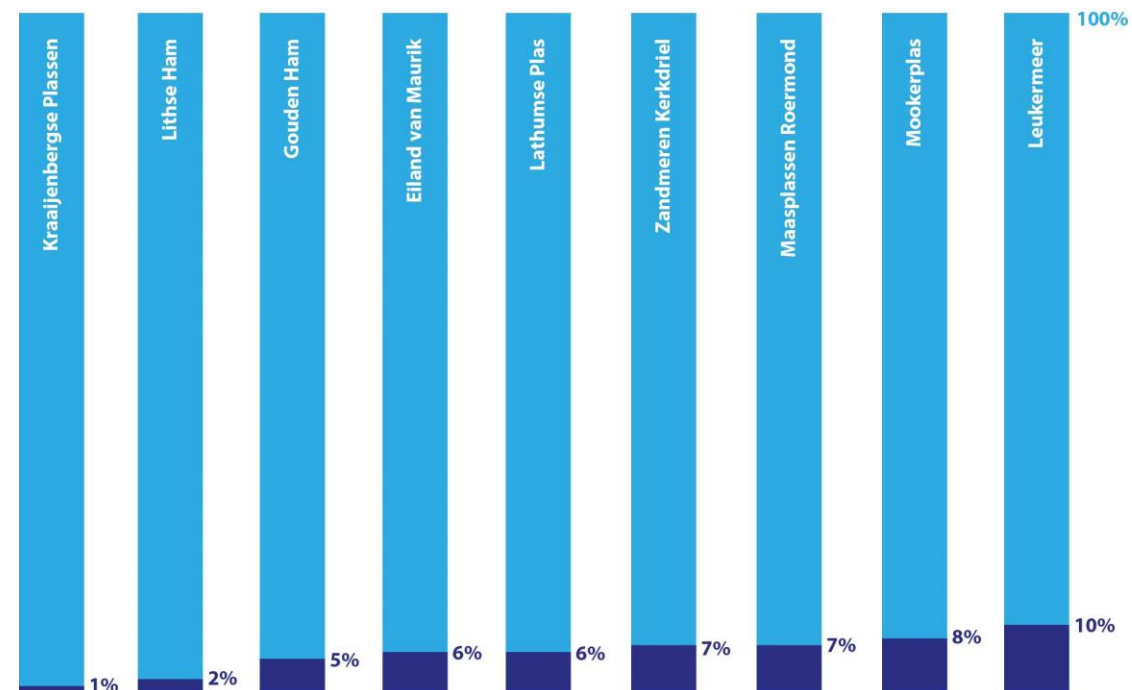
In onderstaande infographic is een analyse gemaakt van de verhouding in ruimte voor jachthavenfuncties tussen

andere gebieden en de Kraaijbergse Plassen. Bij een verdubbeling van het aantal ligplaatsen (en daarmee samenhangend watergebruik) is er nog steeds sprake van een capaciteit die soortgelijk is aan de vaarruimte op bijvoorbeeld de Lithse Ham en die 2 tot 3 keer zo groot is als de verhouding in gebieden als de Gouden Ham, De Roermondse stedelijke Maasplassen en de Zandmeren bij Kerkdriel. Onze conclusie is dan ook dat de Kraaijbergse Plassen zeker genoeg capaciteit hebben om de geplande ontwikkelingen zonder problemen te kunnen verwerken (qua ruimte op het water, ontsluiting en parkeren vragen om een eigen analyse).

Tabel. Overzicht ontwikkelingen capaciteit ligplaatsen Kraaijbergse Plassen

ONTWIKKELING CAPACITEIT LIGPLAATSSEN HAVENS EN VAKANTIEPARKEN ¹	
LIGPLAATSSEN BESTAANDE CAPACITEIT	
JACHTHAVEN 'T LOO	328
CAMPINGPLAATSSEN 'T LOO	40
WSV KRAAIJBERGSE PLASSEN	250
BIJ CEULEMANS	25
SOCIËTEITSHAVEN OLIE EN STOOM	12
LIGPLAATSSEN WONINGEN HEESWIJKSE KAMPEN	150
TOTAAL LIGPLAATSSEN 2021	805
BIJKOMEND OP BASIS VAN NU BEKENDE PLANNEN	
JACHTHAVEN Dommelsvoort/Topparken	350
STEIGERS BIJ VAKANTIEWONINGEN EUROPARCS MAXIMAAL	50
STEIGERS BIJ VAKANTIEWONINGEN Topparken MAXIMAAL (woningen aan water)	500
PASSANTENHAVEN Dommelsvoort/Topparken EN VERHUUR	60
AANVULLENDE LIGPLAATSSEN HEESWIJKSE KAMPEN	50
TOTAAL MAXIMALE UITBREIDING	1010
SCHATTING PERCENTAGE GEBRUIK OPTIE LIGPLAATS VAKANTIEWONING (niet alle woningen aan het water, niet alle woningen altijd een boot bij de woning)	50%
SCHATTING AANTALLEN GEBRUIKTE LIGPLAATSSEN VAKANTIEWONINGEN (Dommelsvoort/Topparken en Europarcs woningen aan het water, 50% met eigen ligplaats bezet)	275
TOTAAL GESCHATTE UITBREIDING LIGPLAATSSEN	780

¹ De aantallen in deze tabel zijn indicaties (juli 2022).

Figuur. Analyse verhouding in ruimte voor jachthavenfuncties tussen de Kraaijbergse Plassen en andere gebieden

04

Knelpunten & issues

Inventarisatie van vragen, knelpunten en issues

Ter voorbereiding op dit advies hebben wij een groot aantal gesprekken gehad binnen de gemeentelijke organisatie en met gebruikers van het gebied. Daarbij is een aantal issues naar voren gekomen die vragen om een antwoord binnen dit advies. Onderstaand geclusterd per onderwerp een aantal issues. .

Herlocatie functies

- Bij realisatie van Dommelsvoort/Topparken wordt de locatie van zeilschool en groepsaccommodatie Ceulemans besproken. Hierover zijn gesprekken gaande tussen Topparken en de eigenaar en exploitant. Waarbij het de insteek is de functies te behouden.
- Bij realisatie van Dommelsvoort/Topparken zal de informele surfspot ten zuiden van de brug op de 7e plas verdwijnen of ingepast worden.
- Specifieke vormen van recreatie zoals sportduiken en kitesurfen vragen om ruimte voor sportbeoefening.
- Er wordt gekeken naar een tweede trailerhelling zoals bij Dommelsvoort om het dorp Linden te ontlasten.

Openbare aanlegsteigers en stranden

- Het gebied kent ca. 25 openbare ligplaatsen op de 2e en 3e plas (overnachting mogelijk, betaald). Uitbreiding van openbare ligplaatsen is nodig bij uitbreiding van havens in het gebied. Bovendien vraagt beheer en handhaving om verbetering (capaciteit, regelgeving, toezicht).
- Enkele stranden zijn in beheer van bedrijven of lokale verenigingen. Met een toenemende druk 'van buiten' neemt oneigenlijk gebruik en de behoefte aan ondersteuning en aanvullende middelen toe.

- De trailerhelling voor bezoekers van buitenaf wordt beheerd door 't Loo en is betaald. Een tweede (beheerde) locatie is mogelijk elders inpasbaar.

Snelvaren, waterscooters, bevaarbaarheid

- Er is soms overlast van snelvarende boten en sporadisch sprake van gebruik van (verboden) waterscooters. Zijn aanpassingen wenselijk en mogelijk?
- De brug tussen de 7e en de 8e plas (doorvaarthoogte circa 4,20) wordt momenteel niet bediend. Is dit straks nodig en hoe wordt dat dan geregeld?

Particuliere ligplaatsen en ligplaatsen bij vakantieparken

- Vanuit de Nielt zijn er drie initiatieven om te komen tot (collectieve) ligplaatsen bij de woningen. Dit vraagt om een advies richting college omdat deze initiatieven afwijken van het huidige beleid.
- Bij de woningen is niet heel strak bepaald wat er mag en niet mag in gebruik van aanlegplaatsen. Nadere regels zijn gevraagd.
- Bij de ontwikkeling van vakantieparken is onvoldoende helder wat er mag en niet mag binnen en buiten het eigen bedrijfskavel. Nadere uitwerking zijn gevraagd.

Drukke op het water

- Er is ambitie om de beroepsvaart in de haven te laten groeien. Dat leidt tot mogelijk extra conflicten bij een groeiend aantal pleziervaartuigen en vaarbewegingen. Is een tweede gebiedstoegang van meerwaarde?

- De (schaal van) initiatieven voor vakantieparken en havens rond de plassen geven soms zorgen over de capaciteit en drukte op het water. Analyse van de toekomstige situatie is gevraagd.
- Een toenemend aantal bootjes zorgt mogelijk voor een drukke doorvaart bij de Heeswijkse Kampen langs particuliere tuinen. Mogelijk is aanvullende regelgeving nodig.

Gebruik van jachthavens

- Er is in enkele gevallen sprake van bewoning van schepen in jachthavens en historische havens. Om het karakter van havens recreatief te houden zijn afspraken met bestaande en nieuwe jachthavens nodig.
- Er is een trend gaande waarbij in jachthavens Houseboats worden afgemeerd (al dan niet varend) die worden verhuurd als vakantieverblijf. De gemeente moet gekoppeld aan haar beleid rond verblijfsrecreatie deze vorm van gebruik gaan reguleren, maximeren of verbieden om wildgroei te voorkomen.

Initiatieven en toetsingskader

- De aantrekkelijkheid van de plassen nodigt uit tot initiatieven van bedrijven en verenigingen. De gemeente heeft onvoldoende toetsingskader om initiatieven te wegen.
- Er zijn initiatieven voor een pontje, voor aanlegplaatsen, strandstielen en voorzieningen. Een totaalbeeld ontbreekt.
- Er is geen algemeen 'huurbeleid' voor initiatieven die gemeenteground of water willen gebruiken.

Handhaving van regels

- Er is een toenemende zorg over zwerfvuil en bescherming van natuurwaarden (zowel op het land als onderwater). Handhaving en capaciteit schiet soms tekort.
- Er wordt soms hard gevaren en aangelegd waar dat niet mag. Handhaving schiet soms tekort.
- Bij het naturistenstrand is soms sprake van ongewenst gedrag. Handhaving is lastig.
- Bij de betaalde openbare ligplaatsen wordt soms geweigerd te betalen. Handhaving moet mogelijk zijn.
- Sommige oevers hebben een aanmeerverbod om de flora en fauna te beschermen. Het betreft hier vaak om broedplaatsen van vogels. Dit aanmeerverbod wordt niet altijd nageleefd. In het uitvoeringsprogramma wordt hier aandacht aan besteed.

Een ander belangrijk aandachtspunt is de toename van het aantal verkeersbewegingen in het Plassengebied. Bij de verwachte toename van ligplaatsen zal het aantal verkeersbewegingen en de parkeerdruk toenemen. Een nadere analyse in relatie tot verkeer en parkeren is opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Versterken biodiversiteit en natuurwaarden

- Het afzinken van het schip heeft een positieve ontwikkeling op de biodiversiteit onderwater.
- De gemeente en omwonenden maken zich zorgen om de invloed van granuliet op het Plassengebied. Het Ministerie Infrastructuur en Waterstaat heeft bevestigd dat er geen gevaren ten aanzien van granuliet zijn voor Cuijk en deze ook niet te verwachten zijn op de lange termijn. In het uitvoeringsprogramma wordt hier nader uitwerking aan gegeven.
- Om zowel de positieve ontwikkelingen met betrekking tot de biodiversiteit en de zorg over granuliet is er een behoefte om dit te gaan monitoren.
- De Kraaijensbergse Plassen ligt in het Unesco Mens en Biosfeer Maasheggengebied. Dit is het oudste cultuurlandschap van Nederland waar natuur, landschap, economie en cultuur met elkaar verweven zijn. Dit willen we waar kan versterken.

05

Instrumenten

5.1 Positioneren en selecteren

Positioneren

Voor het gebied is het belangrijk te kiezen voor de juiste positionering. Hierin moet de balans in rust, ruimte en activiteit al direct naar voren komen. Fotogebruik, informatie over mogelijke activiteiten, tekst en kaartmateriaal moet zo goed mogelijk overeenkomen met de communicatie die ook over het gebied als geheel gaat.

Er is nu geen centrale aansturing op de communicatie over het gebied. Er zijn verschillende 'afzenders', zowel bedrijven als verenigingen als ontwikkelende partijen als regionale bureaus voor toerisme. Ook de gemeente heeft een eigen taak. Belangrijk is de informatie zo goed mogelijk te stroomlijnen. Dat kan door een soort van 'toolkit' aan te maken van kaartmateriaal, rechtsvrije foto's, teksten over regels op het water, eenvoudige uitleg van regels of infographics van regels en standaard borden en picogrammen. Aanvullende regelgeving kan ook via deze (online) toolbox naar de verschillende stakeholders gestuurd worden en door hen eenvoudig gecommuniceerd worden.

Samen met parken, eenduidige presentatie

Het is van belang bij communicatie over een gebied een heldere en vooral eenduidige boodschap uit te dragen over de soorten van waterrecreatie. De marketing exposure van de vakantieparken in ontwikkeling zal de komende jaren zeer krachtig zijn en alom aanwezig. Samen met de ontwikkelaars van de parken helder uitdragen wat het gebied is en wat voor soort waterrecreatie past, zorgt voor

een juiste verwachting van aanstaande vakantiegasten en kopers van vakantiewoningen. Door bijvoorbeeld niet te communiceren met speedboten, waterscooters en dergelijke worden er ook geen gasten aangetrokken die juist daarvoor zouden willen komen.

Figuur. Voorbeelden over bewustwording natuurwaarden

Positieve beïnvloeding

Bewustwording over de natuurwaarden in een gebied kunnen op een positieve manier bijdragen aan de beleving. Door de natuurkwaliteiten te tonen en daarbij een gezamenlijke verantwoordelijkheid te creëren ontstaat een gezamenlijk belang.

Hiermee zijn veel positieve ervaringen opgedaan op de Waddenzee, waarbij de vaarders mede verantwoordelijk worden en zich extra bewust zijn van de unieke natuurkwaliteiten. Op de Waddenzee werden convenanten gesloten tussen beschermingsorganisaties en gebruiksorganisaties. De evaluatie was voor alle partijen zeer positief.

5.2 Positioneren en selecteren

Sturen welk soort vaartuigen op het water komen

De toegankelijkheid van het water zelf om te varen wordt voor een gebied als de Kraaijenbergse Plassen mogelijk via de volgende 'toegangen':

1. Het invaren van het gebied vanaf de Maas.
2. Het inlaten van een boot via een trailerhelling met een auto.
3. Het inlaten van een boot(je) met een handtrailer of het opblazen / afladen van een bootje en het te water laten daarvan (bij woning, camping of elders).
4. Het hebben van een ligplaats bij een vakantiewoning of bij een jachthaven.

Op deze plaatsen is de toegankelijkheid te beïnvloeden. Voor ligplaatsen is het goed mogelijk het type vaartuig te sturen, samen met de jachthavens. Voor de trailerhelling in beheer kan dit eveneens door bijvoorbeeld geen waterscooters van de helling gebruik te laten maken. Uitgangspunt is dat beheerde trailerhellingen (onder toezicht) meer sturing geven aan gewenst gebruik. Het inlaten van bootjes vanaf de oever is doorgaans alleen mogelijk met kleine (passende) bootjes en handtrailers. De invaart vanaf de Maas is niet te sturen, alle legale boten kunnen vanaf de Maas de plassen op varen.

Maatregelen snelle motorboten en waterscooters

Om snelle motorboten te wijzen op de maximum snelheid en om waterscooters te wijzen op een algeheel verbod in het gebied is het plaatsen van borden bij de trailerhellingen mogelijk. Bovendien kan de toegang geweigerd worden voor waterscooters op de trailer en kan een eigenaar die

met een snelle motorboot te hard heeft gevaren in het gebied hierop worden aangesproken bij terugkomst of herhaald gebruik van de trailerhelling. Dat laatste geldt ook voor ligplaatshouders. Hiermee wordt met name in relatie tot snelvaren het gewenste gedrag bevorderd.

Figuur. Voorbeelden maatregelen

Actief beheer op snelheid en aanleggedrag

Bij klachten over het intensieve gebruik van de plassen gaat het vaak niet over aantallen maar over verkeerd gedrag. Snelvaren is de belangrijkste, een kleine groep verpest het ook voor andere watersporters. Dit vraagt om een actieve handhaving, maar ook om bewustwording, omdat moeilijk is in te schatten wat nu 9 km per uur op het water is. Het volgende kan helpen:

1. Zorg bij de verhuurvloot voor technische begrenzing van de motoren.
2. Plaats digitale snelheidsmeters voor bewustwording, zoals in woonwijken, met de actuele snelheid en een smiley (of niet).
3. Wijs mensen op de mogelijkheid zichzelf te controleren met een app als GPS Speed of de waterkaart app.
4. Openbare ligplaatsen zijn betaald en beheerd.

Elektrisch varen

Op dit moment is naar schatting 1% van de Nederlandse vloot elektrisch voortgedreven. De transitie naar elektrisch varen gaat voor particuliere boten ook veel langzamer dan bijvoorbeeld bij auto's, waar gemiddeld veel vaker een nieuwe wordt gekocht en waar fiscale stimulering helpt bij versnelling van de transitie. Voor de komende 20 jaar wordt maar een kleine verschuiving verwacht naar elektrisch voortgedreven boten. Buitenboordmotoren zullen wat sneller verschuiven naar elektriciteit.

Figuur. Voorbeelden maatregelen

Huurvloot

De verhuurvloot wordt veel sneller vervangen dan de particuliere vloot. Hier inzetten op een volledig elektrische vloot in de aankomende jaren is haalbaar. Afspraken met de verhuurbedrijven, in combinatie met hun vergunningen en startlocaties, kunnen zorgen voor een belangrijk deel 'elektrische vaarkilometers' in de nabije toekomst.

Figuur. Voorbeelden maatregelen

5.3 Beschermen en waarden

Bescherming van oevers

Afkalving van oevers is soms een knelpunt voor natuur en recreatie. Natuurwaarden gaan verloren, maar de afkalvende oever beperkt ook de diepgang en bevaarbaarheid. Afkalving van oevers door gebruik als strand, door ongewenst aanleggen van boten en door verstoren en betreden van rietkragen is ongewenst. Plaatselijk vraagt dit om extra bescherming. Voor kano's kunnen er meer mogelijkheden gemaakt worden. Door vooroevers aan te brengen op precies het waterniveau van de gestuwde rivier is het mogelijk de oever zelf te beschermen. Bovendien kan hiermee een relatief luw gebied worden gemaakt waarmee meer kwetsbare flora en fauna de ruimte krijgt voor ontwikkeling.

Figuur. Voorbeelden bescherming oevers

Aanlegplaatsen 3 x 24 uur

In de Kraaijenbergse Plassen zijn op 4 locaties aanlegplekken voor overdag en voor maximaal drie overnachtingen. Deze worden beheerd vanuit jachthaven

Het Loo met behulp van de Blue Water App. Het beschikbaar hebben van dergelijke plaatsen werkt zonerend en voorkomt aanleggen elders, op locaties of in oevers waar dat niet gewenst is.

De capaciteit van de aanlegplaatsen zal bij groei van het aantal ligplaatsen mee moeten groeien met het gebied. Zo wordt nieuwe watergebruikers met een eigen ligplaats in het gebied opnieuw de mogelijkheid geboden voor korte of langere tijd aan te leggen.

Aanlegplaatsen zonder oeververbinding

Aanlegplaatsen of rustplaatsen in de natuur kunnen aangelegd worden zonder oeververbinding, waardoor betreding van de oever niet aan de orde is. Er is voor watersporters een vaarbestemming en rustplaats om te genieten van de omgeving, waarmee ongewenst gedrag elders voorkomen wordt.

Figuur. Voorbeelden aanlegplaats zonder oeververbinding

Ankerboeien

Realisatie van ankerboeien of 'moorings' biedt watersporters een plek om even te rusten, te picknicken en te genieten van de natuur zonder negatieve gevolgen voor oevers en vegetatie.

Figuur. Voorbeelden ankerboeien

5.4 Beschermen en waarden

Handhaven is essentieel

In dit beleid brengen we ideeën samen voor maatregelen die elders werden genomen of worden voorbereid en die van meerwaarde kunnen zijn voor het bevorderen van het meest gewenste gedrag op de Kraaijbergse Plassen. Wat we zien is dat handhaving in steeds meer watersportgebieden een belangrijke ondersteunende maatregel is die in meer gebieden leidt tot zorgen. Steeds weer wordt gevraagd om méér inzet van handhaving, meer zichtbaarheid en meer boetes. Steeds is daarbij ook het besef noodzakelijk dat de pakkans klein blijft, de bewijslast lastig is en het onmogelijk is om altijd overal te zijn en te kunnen bekeuren.

Duidelijk is dat zonder handhaving een beleid in ieder geval niet werkt. Duidelijk is ook dat dit niet alles op kan lossen en dat meer instrumenten ingezet kunnen worden om het gedrag te bevorderen. Handhaven kan nooit het enige zijn maar mag ook nooit ontbreken.

Niveaus van 'bevordering en handhaving'

We onderscheiden in dit beleid vijf niveaus van bevordering en handhaving.

- Regelgeving moet optimaal op elkaar afgestemd zijn (zie boven).
- De bebording in het gebied geeft informatie over geldende regels.
- Informatie en voorlichting moet begrip kweken voor de gestelde regels en bijdragen aan de handhaving daarvan.

- De gezamenlijke overheden en organisaties vormen samen de ogen en oren van het gebied om te zien waar regels overtreden worden. Ook gebruikers kunnen hierbij een rol spelen.
- Handhaven door rechtshandhavers is de laatste, maar wel heel belangrijke, laag in de bevordering van gewenst gedrag.

Handhaving, capaciteit en organisatie

Handhaving is in alle waterrijke regio's in Nederland een zorgpunt. Daarbij gaat het om de capaciteit van de handhaving in combinatie met het soms bijzonder asociaal gedrag van enkelen. Handhaving is in Nederland soms erg versnipperd. Er zijn mensen met opsporingsbevoegdheid die ook proces verbaal kunnen maken, maar deze zijn dan maar bevoegd voor een klein gedeelte van de te handhaven regels.

Op de Kraaijbergse Plassen wordt voorgesteld de onderlinge bevoegdheid uit te breiden zodat meerdere organisaties en hun boa's ingezet kunnen worden op meerdere dossiers. Om bevoegdheden optimaal beschikbaar te hebben is opname in de APV noodzakelijk (actie gemeenten).

Ogen en oren, vergroten betrokkenheid

Handhavers kunnen nooit overal tegelijk zijn. Het melden van incidenten is vaak een tijdrovende klus en een officiële 'klacht' vraagt ook om feedback en directe actie, die niet

altijd direct mogelijk is. Introductie van een app (of gebruik van een bestaande app) om misstanden te melden, met foto en locatie, geeft handhavers in het gebied veel extra 'ogen en oren' om gericht te kunnen optreden en geeft ook een hulpmiddel om lokaal vaker voorkomende misstanden te kunnen vastleggen en waar nodig het beleid aan te passen. Goed voorbeeld is de BuitenBeter app. Alle gemeenten in het gebied werken al met Publiek Melden.

Ondersteunende instrumenten handhaving

- Ontwikkel een meldingen app waarin foto's van overtredingen gekoppeld worden aan het moment en de locatie om het aantal 'ogen en oren' op het water toe te laten nemen, waardoor ongewenst gedrag ontmoedigd wordt en de pakkans vergroot.
- Zorg voor een adequaat systeem waarin toezichthoudende diensten samen kunnen werken (bijvoorbeeld Toezichtloket.nl).
- Koppel ook andere vormen van beheer en toezicht aan dit systeem, zoals zwerfafval, achterstallig onderhoud, kapotte voorzieningen etc.

06

Input voor de
toekomst

6.1 Gebiedsbeheer, advies en strategie

Uitgangspunten voor gebiedsbeheer

Het gebiedsbeheer moet ervoor zorgen dat met de beschikbare middelen de gewenste vormen van gebruik op de juiste locaties en op de juiste wijze mogelijk zijn. Daarbij is er een aantal uitgangspunten:

1. Het bevoegd gezag voor gebruik van het water en de oevers is de gemeente. Zij geeft sturing aan ruimtelijke ordening en gebruiksverordeningen. Regels die daarin worden vastgelegd worden in principe door de gemeente gehandhaafd.
2. Het bevoegd gezag kan taken uitbesteden of overdragen aan andere partijen. Belangrijk is dat dit dan ook gebeurt inclusief het instrumentarium dat nodig is.
3. Het is van belang dat het beheer zo dicht mogelijk bij het gebied zelf zit, zodat er frequent toezicht is en verkeerd gebruik van het gebied actueel gemonitord kan worden.
4. De capaciteit van handhaving is (en blijft) altijd zijn beperkingen kennen. Daarom is alleen het stellen van regels onvoldoende. Zorgen voor veelvuldig toezicht, ook door anderen dan bevoegde BOA's en waterpolitie, stimuleert het juiste gebruik.
5. Een aanspreekpunt voor initiatieven en klachten is gewenst.

Advies gebiedsbeheer

Ons advies is om zoveel mogelijk gebiedspartijen te betrekken bij gebiedsbeheer en zo te zorgen dat belangen gedeeld worden. Dat kan als volgt:

1. Het beheer van de openbare aanlegplaatsen in het gebied moet (ook in de toekomst) zoveel mogelijk overgedragen worden aan lokale havenexploitanten. Daarmee is er voor hen een belang (geen gratis liggers op de plas, betalen bij overnachting) en zijn zij betrokken bij het wel en wee. De havenmeesters zijn zo veelvuldig op de plas, spreken mensen aan, horen veel en kunnen mensen aanspreken op ongewenst gedrag.
2. Het beheer van stranden in het gebied moet blijvend zoveel mogelijk worden overgedragen aan lokale horeca-exploitanten, bijvoorbeeld in combinatie met het recht om een uitspanning te exploiteren. In plaats van huur voor een locatie kan zo arbeid gevraagd worden, zodat er dagelijks toezicht, schoonmaak en onderhoud is.
3. Indien een veerdienst door vrijwilligers op de plas gaat varen geeft dit ook meerwaarde voor gebiedsbeheer. Zij zijn veelvuldig aanwezig, zien misstanden, zijn herkenbaar en kunnen communiceren met beheerdiensten en handhaving als dat nodig is.
4. De beschikbaarheid van trailerhellingen zou in alle gevallen gekoppeld moeten zijn (of blijven) aan een exploitant, ook als het gaat om een openbare of gratis helling. Zo blijft er toezicht en is varen op de plas minder anoniem, in ieder geval voor het gevoel. Een eventueel extra trailerhelling zou daar aan moeten worden getoetst.

Randvoorwaarden gebiedsbeheer

Door met externe partners de zichtbaarheid en aanwezigheid op en aan de plas te vergroten is het beter mogelijk het gewenste gedrag te bevorderen mits aan de volgende randvoorwaarden wordt voldaan:

- De verordening Kraaijenbergse Plassen dient aangevuld te worden met afspraken rond gebruik van aanlegplaatsen, trailerhellingen en dagstranden. Daarmee wordt een regel ook echt afdwingbaar. De verordening is inmiddels aangescherpt (juni 2022). Hierbij ging het vooral om technische aanpassingen, waardoor handhaving strikter kan ingrijpen om de leefbaarheid en de natuur in het gebied beter te beschermen. Er wordt geadviseerd om de verordening weer te actualiseren in 2023 en dan meer gericht op de veiligheid van de verschillende gebruikers op het water.
- De signaalfunctie van de extra inzet van mensen op en rond de plassen vraagt om korte lijntjes naar handhavers met opsporingsbevoegdheid. Het is van belang dat deze ook als backup optreden als mensen bijvoorbeeld niet betalen op een passantenplaats, vuur maken of overlast veroorzaken op het strand en waterscooters via een helling het water in laten waar dat niet mag. De betrokken ondernemer of partner kan slechts signaleren, alleen met ondersteuning kan er ook afgedwongen worden en blijven het geen 'vrijblijvende waarschuwingen'.

- Handhaven blijft in alle gevallen nodig. Optimalisering van inzet op en aan het water, combineren met middelen als drones vanuit het handhavingsteam Samen Sterk in Brabant en dergelijke kunnen helpen om middels acties de uitwassen terug te dringen.

6.2 Verdien capaciteit en beheer

Middelen van en voor de Kraaijbergse Plassen

In voorgaande paragraaf is geschetst op welke wijze gebiedsbeheer het beste uitgevoerd kan worden. Daarbij is samenwerking met partijen in het gebied voor beheer van stranden, openbare aanlegplaatsen en andere voorzieningen essentieel. Dit zorgt voor veel 'ogen' in het gebied en de beherende partij heeft belang bij een aantrekkelijk, schoon en veilig recreatiegebied. Bovendien zijn de kosten hiermee zo gering mogelijk.

Daarnaast bieden de Kraaijbergse Plassen ruimte voor initiatieven voor de ontwikkeling van nieuwe (horeca-) voorzieningen op en aan het water. Ook worden er mogelijkheden geboden voor ligplaatsen bij woningen en voor kleine haventjes vanuit buurtinitiatieven. Vanuit deze ontwikkeling wordt mogelijk ook inkomen gegenereerd in de vorm van huur, erfpacht of concessie.

In combinatie met andere inkomsten uit het gebied zou hiermee mogelijk een fonds kunnen worden ingericht om investeringen te doen en (een deel van) de beheerkosten te dragen. Op die wijze draagt gebruik van het gebied ook bij aan beheer, en zorgt groeiend gebruik niet alleen voor meer behoefte aan beheer en handhaving, maar ook voor meer ruimte om dat in te vullen.

6.3 Beleid: watergebruiksplan

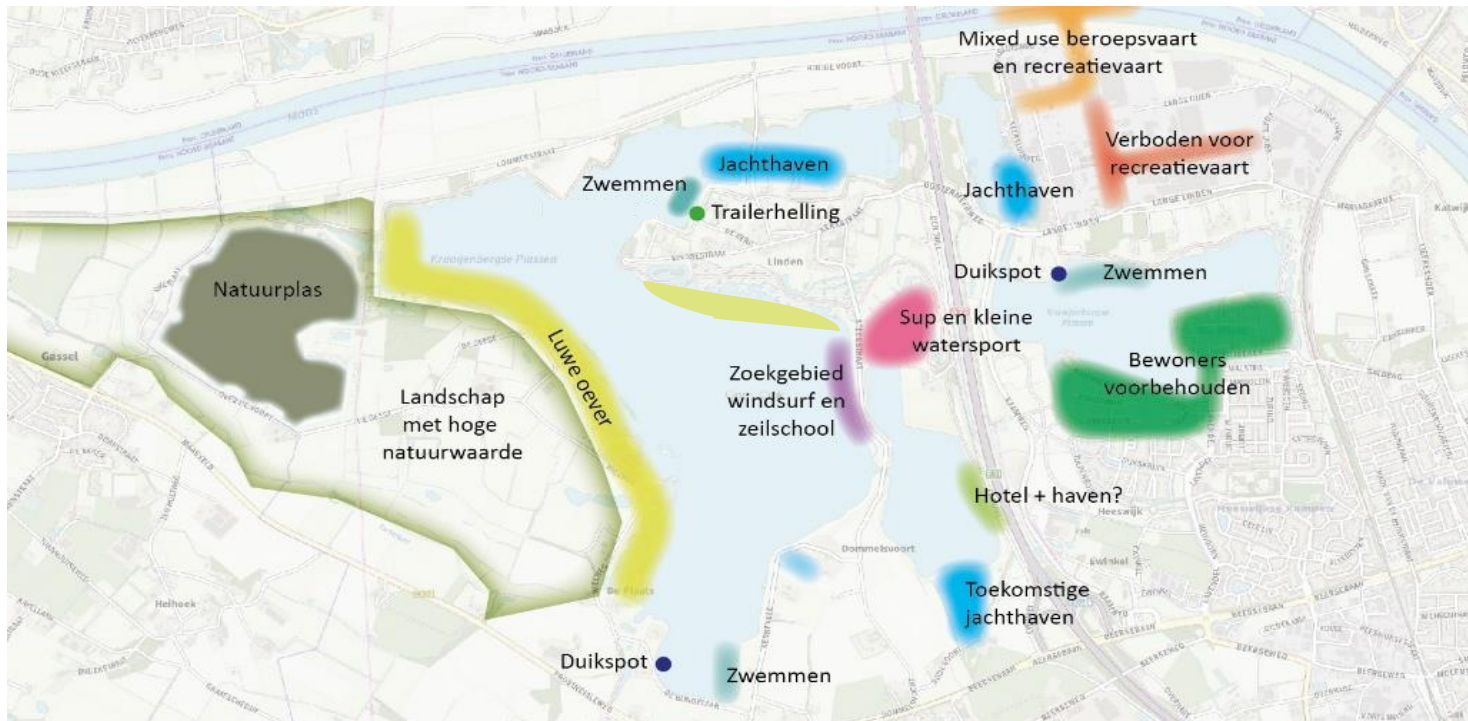
Uitgangspunten voor watergebruiksplan

Het watergebruik van de Kraaijenbergse Plassen zal veelal een mix blijven van verschillende vormen van waterrecreatie. Dat gaat ook prima samen. De capaciteit van het gebied is voldoende en de uitbreiding van jachthavens, stranden en parken doet daar niks aan af. Voor enkele specifieke vormen van watergebruik zijn locaties aan te duiden, die deels ook afgezet zouden moeten worden,

zoals zwemstranden en duiklocaties. Ter bevordering van sportief gebruik van de plassen is een locatie voor suppen en kleine waterrecreatie gewenst. Voor windsurf en zeilschool is een zoekgebied aangeduid. Voor zwemmen en zonnen wordt verwacht dat de behoefte zal groeien waardoor extra capaciteit strand gevraagd wordt. De Noordoever van de 3^e en 4^e plas zijn hiervoor mogelijk geschikt. Een nadere analyse in relatie tot verkeer, parkeren en natuurwaarden is noodzakelijk.

Bewoners ligplaatsen en doorvaart

Ons advies is om bij een verder groeiende vloot van recreatiebootjes in het gebied de doorvaarbare slootjes langs de woningen in de Heeswijkse Kampen exclusief te maken voor de bewoners zelf. Zo wordt voorkomen dat hier veelvuldig gevaren wordt en daarmee het woongenot ernstig wordt verstoord. Voor de exacte (juridische) uitwerking is een nadere analyse nodig om handhaafbaarheid en afdwingbaarheid te borgen.

Figuur. Watergebruiksplan Kraaijenbergse Plassen

6.4 Toetsingskader en initiatieven

Uitgangspunten bij initiatieven

In dit advies geven wij een voorzet voor criteria die aan een initiatief gesteld zouden moeten worden om voor de toekomst een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de Kraaijbergse Plassen **waarbij niet alleen oog is voor de economische belangen maar ook voor de leefbaarheid en natuurwaarde/biodiversiteit.** Daarbij is aanhaking bij één of meerdere thema's qua meerwaarde essentieel. Bovendien zijn enkele uitgangspunten geformuleerd die je niet zou moeten willen.

Variatie en kwaliteit, veelzijdig waterrecreatiegebied

Initiatieven rond en op de plassen moeten een bijdrage leveren aan de kwaliteit en variatie van waterrecreatiebeleving als geheel. Zij moeten een onderscheidende doelgroep aanspreken en niet 'meer van hetzelfde' bieden. De toekomst van het gebied vaart wel bij een gevarieerde inrichting en beleving van de stranden, van het water en van de mogelijkheden om dat water te gebruiken. Verhuur van vaartuigen, recreatiemogelijkheden op het strand en op het water, seizoensverbreding en diversiteit zijn kernbegrippen voor nieuwe initiatieven. Er moet beoordeeld worden of het initiatief iets toevoegt aan de aantrekkelijkheid van het gebied als geheel.

Ruimte voor bestaande ondernemers

De bestaande ondernemers in het gebied moeten nadrukkelijk kansen voor doorontwikkeling krijgen om zo versnippering van beheer, inzet en verdien capaciteit te voorkomen.

Verbetering beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in watersportgebieden is vaak een punt van zorg. Bij bedrijfsmatige initiatieven is het 'meepakken' van een stuk beheer en onderhoud van openbare voorzieningen een pré. Het beheer en schoonhouden van een strand door een exploitant van tijdelijke horeca of het toezicht op het juiste gebruik van openbare aanlegsteigers door een te realiseren voorziening draagt bij aan de gebiedskwaliteit als geheel.

Versterking woonkwaliteit

Initiatieven moeten bij voorkeur een bijdrage leveren aan de woonkwaliteit van het gebied. Dat kan door gevarieerde woonmilieus (woning met aanlegplaats), door toegankelijkheid en beheer van de oever en het water (strandbeleving) of door het mogelijk maken van routes en specifieke vormen van waterrecreatie voor bewoners. De Kraaijbergse Plassen is ván en vóór de gemeenschap. Toerisme moet in balans blijven met draagvlak onder bewoners.

Watergericht en gebruik van het water

Initiatieven moeten zoveel mogelijk gebruik maken van de meerwaarde van water. Voorzieningen die ook op land zouden kunnen zijn (zoals drijvende kantoren) passen niet in deze strategie. Ook recreatieve ontwikkelingen moeten gericht zijn op het water en niet 'toevallig' aan de waterkant landen maar overal mogelijk zijn.

Toegankelijkheid water en oevers

Nieuwe functies aan het water moeten borgen dat de oever bruikbaar en bereikbaar blijft voor bewoners en bezoekers. Het verder privatiseren van de oevers is ongewenst, tenzij elders een gelijkwaardige optie wordt toegevoegd.

Gebruik van het water in balans

Voor het (exclusief) gebruiken van water zijn opties mogelijk (drijvend speellandschap, waterskibaan) mits de omvang van het af te sluiten deel van het water in balans is met de omvang van de nieuwe gebruikersgroep en de meerwaarde voor het gebied als geheel. De locatiekeuze is dan zo dat overige waterrecreatie daarvan zo min mogelijk last heeft. Optie voor dergelijke functies zijn bijvoorbeeld de 8e Plas.

Bestemming aan het water

De toekomst van de Kraaijbergse Plassen zal met veel kleine bootjes en kort verblijf gericht zijn op varende bootjes naar kleine recreatieve bestemmingen. Horeca, recreatie, stranden en andere nieuwe voorzieningen moeten dan ook een bestemming op zichzelf worden, inclusief een aanlegvoorziening voor bezoekende bootjes voor een bezoek van enkele uren. Bij stranden blijft een scheiding van zwemmen en aanleggen van kracht, aanlegplaatsen worden buiten de ballenlijn gesitueerd. Met de vaarbestemmingen wordt varen op de plas leuker en ontstaat beweging en beleving.

6.5 Conclusie

Capaciteit gebied en havenontwikkeling

De capaciteit van het gebied is, zeker in vergelijking met andere gebieden, ruim toereikend. Bij een verwachte verdubbeling van het aantal ligplaatsen in havens en bij vakantieparken zal het plassengebied nog ruim voldoende capaciteit en vrij vaarwater hebben om dit goed te opvangen. Interne en externe trends zorgen voor extra druk op het gebruik van water. Ook dan is er voldoende capaciteit en ruimte.

Om de groei in goede banen te leiden zijn echter wel aanvullende beleidsmaatregelen nodig. De capaciteit van openbare voorzieningen moet meegroeien met het groeiende aanbod en de groeiende vraag in het gebied. Om verkeerd gebruik te voorkomen is een heldere positionering, sturing op soorten vaartuigen en een adequate handhaving gewenst. Om gebruikersgroepen te blijven accommoderen én om het aanbod compleet te houden is herlocatie van enkele functies gewenst. Om gebruikersgroepen te scheiden is het aanbrengen van een zonering of het fysiek scheiden van doelgroepen gewenst. En om de juiste vormen van capaciteit toe te voegen is een toetsingskader voor initiatieven en een watergebruiksplan voor de ruimtelijke hoofdstructuur van meerwaarde.

Met inzet van deze instrumenten is het voor de Kraaijenbergse Plassen zeer goed mogelijk de grote kansen op het gebied van waterrecreatie op te vangen en daarbij de balans tussen belangen en gebruikers óp het water goed te borgen.

A person is swimming underwater, viewed from above. The water is a deep green color. Numerous bright, circular light rays (bokeh) are visible, filtering down from the surface. The swimmer's head and arms are visible, creating a splash of white water. A large, semi-transparent maroon rectangle is overlaid on the right side of the image, containing the text '07' and 'Advies'.

07

Advies

7.1 Havens en voorzieningen

Hoofdontsluiting gebied, extra doorsteek naar de Maas

Omdat een groot deel van de (extra) bootjes op de plas blijven is de extra capaciteit geen aanleiding voor een extra doorsteek vanaf de Maas. Echter bij een verdere groei van het recreatieverkeer van en naar de Maas én van de beroepsvaart is een nadere afweging gewenst.

Voor havenontwikkeling gelden de volgende adviezen:

- Voor havencapaciteit binnen de vakantieparken is het gewenst deze ook binnen het contour van de ontwikkeling te houden. Een structuur met 'vingers van land en water' maakt veel oeverlengte en biedt voor iedere woning een eigen ligplaats. De woningen aan de buitenrand van de parken zouden met hun ligplaats eveneens binnen de plancontour moeten blijven om vaarwater zo goed mogelijk te behouden.
- De ontwikkeling van de jachthaven bij Dommelsvoort/Topparken gebeurt conform bestemmingsplan en eerste inrichtingsschets op een plaats waar nu land is. Dit uitgangspunt is goed.
- Voor het concept van deze haven, maar ook voor de ligplaatsen bij woningen aan de oostzijde van de Steegstraat / Dommelsvoort en eventuele ontwikkeling van een hotel met havencapaciteit is een nadere analyse van de vraag en haar consequenties noodzakelijk. De brug vormt nu een knelpunt voor zeilboten door een beschikbare doorvaarthoogte (in gesloten toestand) van ca. 4,20 meter. Bediening van deze brug is mogelijk en ligt in afspraken vast met de ontwikkelaar van Dommelsvoort.

Bij een definitief havenconcept is het mogelijk de doorvaarthoogte, kosten en beschikbare ligplaatsen opnieuw tegen het licht te houden.

- Vanuit De Nielt is er belangstelling voor ontwikkeling van ligplaatsen bij de woningen, eventueel geclusterd en in verenigingsverband. De capaciteit van het gebied laat dit toe en boten bij woningen worden doorgaans niet heel intensief gebruikt en op andere uren, waardoor er geen aanvullend capaciteitsprobleem ontstaat. Indien de fysieke ruimte het toestaat (met regels over maximale bootgrootte) kunnen de drie initiatieven geacommodeerd worden ter verbreding van de woonmilieus binnen de gemeente Cuijk.

Capaciteit stranden en waterkant

Met de komst van grootschalige vakantieparken en de verdere ontwikkeling van het gebied zal ook de druk op dagrecreatieve voorzieningen verder toenemen. Dat betekent dat de capaciteit van stranden en plekken aan het water mee moet groeien met de recreatieve ontwikkeling of met het aantal eenheden verblijfsrecreatie.

Voor de stranden geldt dat waar deze verdwijnen (formeel en informeel) deze ook zoveel mogelijk elders terug zouden moeten komen. Daarnaast is het gewenst extra stranden en strandjes aan te leggen als (mede door de parken) de bekendheid van het gebied groeit en daarmee de aantrekkingskracht. Door de trends zal het gebruik van water en stranden sowieso groeien. Inspelen op de

mogelijkheden om stranden in te richten (waar mogelijk samen met initiatieven van ondernemers of verenigingen) is gewenst.

Alternatieve locatie Ceulemans

De zeilschool en groepsaccommodatie van Ceulemans is een aantrekkelijke en passende voorziening voor een gebied als de Kraaijenbergse Plassen. Zij heeft in potentie ook een ondersteunende rol in de toeristische positionering en kan combinaties en arrangementen vormen met Dommelsvoort/Topparken en andere parken. Bekeken wordt hoe de activiteit in te passen is. Gesprekken hierover zijn gaande. De functie zeilschool en verhuur verrijkt het gebied en zorgt voor levendigheid.

Alternatieve locatie windsurfspot

De (informele) windsurfspot ten zuiden van de brug verdwijnt. Deze functie inpasbaar maken in het vakantiepark heeft de voorkeur gelet op mogelijke synergie. De surfers geven zelf aan de locatie aan dezelfde oever aan de noordzijde van de brug het meest aantrekkelijk te vinden. Deze locatie is goed inpasbaar te maken mits parkeren (dicht bij het water) goed geregeld wordt en er voldoende ruimte is om op te tuigen en af te tuigen. Extra verkeersdruk en parkeerdruk van windsurfers in Linden is niet gewenst. Topparken bekijkt dit samen met gemeente en de surfers. Tot slot, de huidige surfspot in Linden is vooral bedoeld voor beginnende/lerende surfers en dat de spontaan ontstane surfsport voorziet in de behoefte voor de meer ervaren (zelfstandige) surfers.

7.2 Overig

Openbare aanlegplaatsen en vaarbestemmingen

Op dit moment is er één vaarbestemming (kern Cuijk), zijn er ca. 25 openbare aanlegplaatsen (3e Plas) en ontvangen de jachthaven en de watersportvereniging passanten voor de nacht. Met een verdere groei van waterrecreatie van het gebied dient deze capaciteit verder uitgebreid te worden:

- De voorzieningen voor 3 x 24 uur overnachten (openbare aanlegplaatsen) worden vanuit Jachthaven 't Loo beheerd met hulp van de Blue Water App. Dat werkt doorgaans goed, mits er voldoende backup is als mensen niet willen betalen. Het vraagt ook om gewenning. Het aanwijzen van enkele gebieden waar in de toekomst extra capaciteit gemaakt kan worden voor deze passanten is gewenst. Streven moet zijn dat de capaciteitsgroei de groei van het aantal ligplaatsen in het gebied volgt.
- Als zoekgebieden voor deze ontwikkeling zouden ook locaties in de buurt van de nieuwe jachthaven Dommelsvoort/Topparken of elders op de 8e plas aantrekkelijk kunnen zijn. Daardoor wordt spreiding van waterrecreatie in het gebied verder bevorderd. Ook een combinatie met surfstrand of Ceulemans op een andere locatie is aantrekkelijk.
- Met de komst van meer dan 500 vakantiewoningen met eigen ligplaats en een extra jachthaven zal het aantal kleine bootjes voor korte vaartochten snel groeien. Dat vraagt om vaarbestemmingen. Het toevoegen van steigers op de plas voor kort verblijf en bezoek, beheerd door een horecabedrijf of haven, stoffeert

feitelijk de plas en maakt deze completer. Locaties in beeld zijn:

- Bungelaar
- Beachclub 't Loo
- Horeca Dommelsvoort/Topparken
- Horeca of strand Europarcs
- Alternatieve locatie Ceulemans en windsurfclub
- Rotonde westzijde Linden
- Beachclub Evive
- Aanvullende capaciteit kern Cuijk
- Veersteigers voor veerverbinding

Gezamenlijk positioneren met de juiste waterrecreatie

De positionering van een gebied is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van partners zoals Visit Land van Cuijk. Daarbij kunnen foto's, heldere kaarten met uitleg, communicatie van regels op het water en dergelijke zorgen voor een aantrekkelijk gebied naar de toekomst. Door deze middelen als bouwstenen voor communicatie vanuit een centrale organisatie beschikbaar te maken wordt een eenduidig beeld uitgedragen waarbij terughoudendheid gevraagd is met communicatie rond speedboten, waterscooters en dergelijke.

Daarnaast kan het gebied als totaalbestemming worden gepresenteerd om zo vanuit het gebied zo min mogelijk interactie te krijgen met de Maas en met andere plassen langs de Maas. Daarmee wordt de beroepsvaarthaven en de beroepsvaart op de rivier ontzien voor relatief onervaren

waterrecreanten. Voor recreatietoervaart op vaarvakantie geldt dat zij het gebied wél van elders bezoeken, maar het bezoek zou dan ook gericht moeten zijn op meerdaags verblijf in het gebied, als een vakantiebestemming op zich. Het aantal 'passages' van recreatievaart bij de beroepsvaarthaven wordt daarmee beperkt en er komen relatief weinig minder ervaren schippers in dit gebied.

Scheiden en zichtbaar maken

Voor zwemmen blijft een afgesloten deelgebied op verschillende plaatsen gewenst. Hier zorgen voor een heldere ballenlijn en hier voorkomen dat bootjes het water in worden gelaten is essentieel voor veiligheid. De duiksport kent drie spots in de plassen. Mogelijk is ook daar fysieke afsluiting gewenst. In alle andere gevallen is een heel goed zichtbare en herkenbare duikboei essentieel zodat dit ook voor minder ervaren watersporters helder is.

Beheren en handhaven

Onder gebiedsbeheer is al een voorstel gedaan voor beheer van het gebied. Door verhuur van bedrijfslocaties te koppelen aan overdracht van verantwoordelijkheden voor beheer en toezicht wordt het netwerk van beheerders uitgebreid. Door dit te ondersteunen vanuit handhaving wordt een bredere aanpak van waarnemen, aanspreken, corrigeren, melden en verbaliseren in werking gezet voor een ordentelijk gebruik van het gebied.

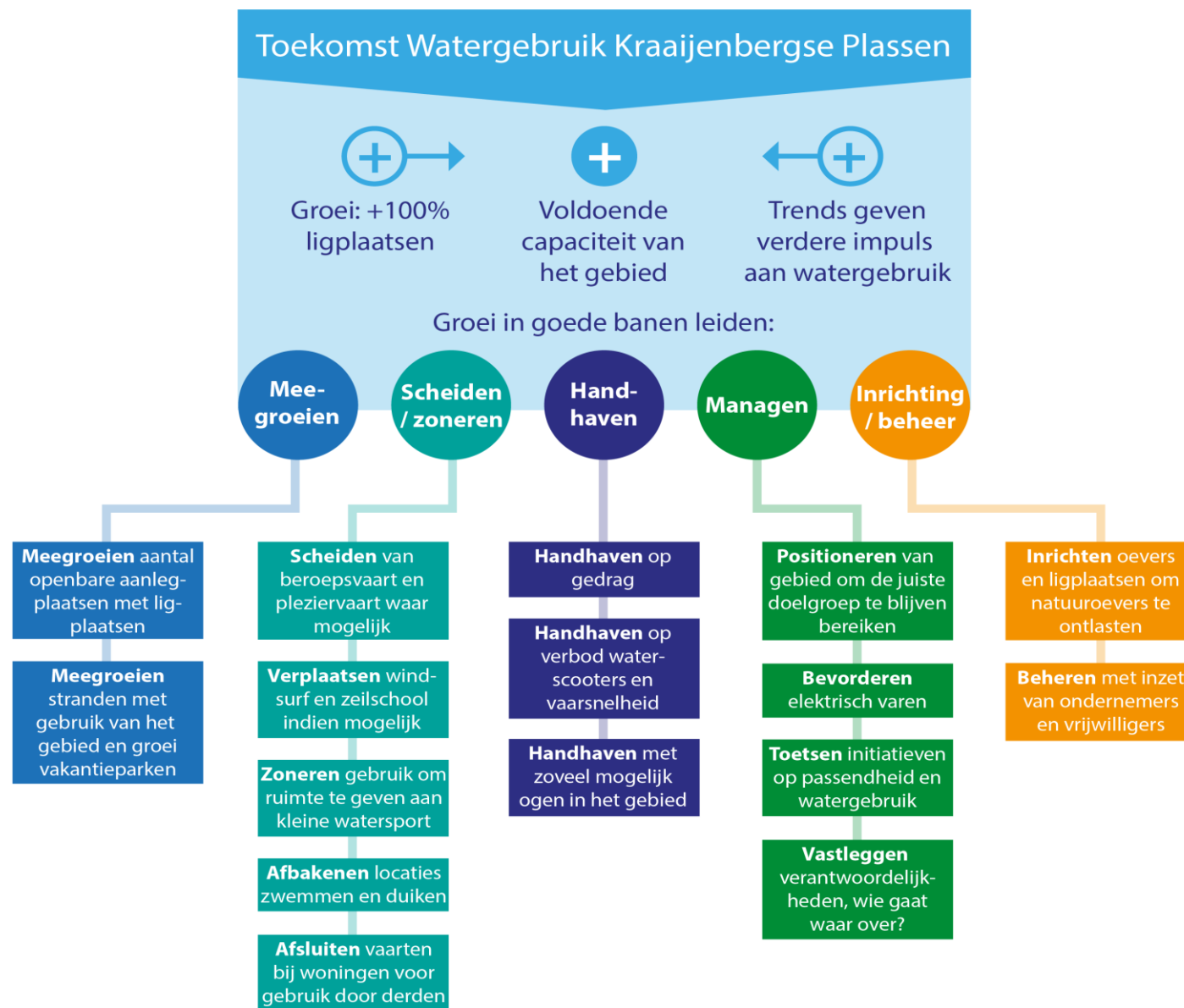
7.3 We doen dit samen!

De Kraaijbergse Plassen en omgeving zijn volop in ontwikkeling. Verschillende initiatieven en plannen rond de plassen zorgen voor toekomstige veranderingen in het gebied. Duidelijke communicatie over deze ontwikkelingen, de invloed die dit gaat hebben in het gebied en het betrekken van stakeholders bij bepaalde keuzes is van groot belang. De gemeente Land van Cuijk wil ook de komende jaren in samenspraak met stakeholders de ontwikkelingen in het gebied tot een succes maken. Voor de realisatie van het recreatief-toeristisch ecosysteem van de Kraaijbergse plassen met de juiste balans voor zowel inwoners als bezoekers, waarbij maatschappelijke, economische en natuurbelangen hand in hand gaan.

Ook dit rapport is tot stand gekomen met input vanuit stakeholders. Tegelijkertijd heeft de coronapandemie het ook niet makkelijk gemaakt. Gelukkig heeft in maart 2022 weer een eerste fysieke bijeenkomst plaats gevonden voor stakeholders uit het Plassengebied waarin dit rapport is besproken. Verschillende stakeholders hebben tijdens deze bijeenkomst input geleverd die is verwerkt. Daarnaast is tegelijkertijd met het aanscherpen van dit rapport de verordening voor de Kraaijbergse Plassen aangepast. Alle stakeholders zijn geïnformeerd over een aanpassing van deze verordening en hebben de mogelijkheid gekregen om een reactie te geven. Ten slotte heeft in mei 2022 nog een tweede bijeenkomst voor stakeholders plaats gevonden.

Richting de toekomst wil de gemeente Land van Cuijk de huidige samenwerking tussen stakeholders voorzetten.

7.4 Samenvatting input toekomst

Ginder
Brugstraat 1A
5211 VS 's Hertogenbosch

088 - 2100 200
info@wijzijnginder.nl
www.wijzijnginder.nl

Willem Kraanen
Rob Vrolijks
Jikke van Haeften
Wouter Hunnekens

komt voort uit

